

פניני הצדיקים

לעדכוניים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

מיטב השידורים
מגדולי הרבנים
 ללא פרסומות.
 ללא חדשות.
 ללא פוליטיקה.

האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במ"ל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

רבי ישראל ליפקין מסלנט (סלנטר) זצ"ל: נולד בזאגר בליטא ב-ו' חשוון ה'תק"ע (1810). שמו בלידתו היה ליפקין, אבל כיוון שלמד בישיבה בסלנט קראוהו על שמה. נחשב לעילוי עוד בצעירותו. בגיל רך ביותר נבטו בנער ישראל ניצני גאונות. הוא התברך בשכל ישר וזך, בתפיסה מהירה. כל מה שראה או שמע פעם אחת ויחידה- היה נחרט בזיכרונו. גם אהב להעמיק את עיונו בכל עניין ולהבינו כהלכה. היה מחדש ביאורים וסברות בטוב טעם ודעת. **כשמלאו לו חמש שנים, כבר ידע בע"פ חמישה חומשי תורה. בהיותו כבן עשר שנים בלבד, כבר היה בקי ברוב סדרי הש"ס עם המפרשים הראשונים והאחרונים.** פעם אחת בהיותו כבן עשר, דרש בבית"מ הגדול שבזאגר, דרוש עמוק בהלכה, במעמדם של כל חכמי העיר, והתנצח עימם במלחמתה של תורה, הם מקשים והוא מתרץ, עד שעמדו כולם פעורי פה והשתוממו לנוכח גאונותו וחריפותו של הנער.

כשמלאו לו 12 שנים, היו כל תושבי זאגר משיחים בו. הילד העילוי בכישרונותיו היה מעורר השתאות והשתוממות. ביקש אביו לחושכו מן הפרסום, ושלחו להסתופף בצילו של הגאון ר' צבי הירש ברוידא, רבה של סלנט. בשנת ה'ת"ר (1840) נקרא לוויילנא להיות שם ראש הישיבה של ר' מיילא. לאחר מכן בנה ישיבה חדשה במגרש העיר זאריצ'י. בשנת ה'תרי"ז (1857) עבר לגרמניה, והתיישב בקניגסברג. בשנת ה'תרי"ט (1859) ייסד כולל בעיר קובנה בה למדו כ-150 תלמידים. רבים מהם הפכו לרבנים ידועים. בשנת ה'תר"מ (1880) עבר לצרפת כדי להפיץ את תורתו ושיטתו. שהה זמן מה בצרפת. שנתיים מאוחר יותר, חזר לעיר קניגסברג שבפרוסיה. ייסד את תנועת המוסר. **גאון אדיר. ענוותן. דרשן מופלא.** ירא ה', עובד אלוקים אמיתי. העמיד תלמידים רבים, מתורת המוסר שלו יצאו שיטות מוסר שונות, וביניהן שיטות המוסר של ישיבת קלם, ישיבת נובהרדוק וישיבת סלבודקה. נפטר ב-כ"ה שבט ה'תרמ"ג (1883). חי כ-73 שנים.

אביו: ר' זאב וולף. **אמו:** מרת לאה. **אשתו:** בתו ר' יעקב הלוי אייזנשטיין. **מרבתי:** רבי צבי הירש ברוידא. רבי יוסף זונדל. **מתלמידיו:** ר' יעקב יוזפא, ר' יצחק בלאזר, ר' שמחה זיסל בקלם. **ילדיו:** ר' אריה לייב (מח"ס 'חיי אריה'), ר' יצחק. **מכתביו:** מאמרים בענייני הלכה ומוסר: אגרת מוסר. אמרי בינה. אבן ישראל. אור ישראל. חוט המשולש- חיבור הלכתי.

מעשה שראו את רבינו עומד באחד הרחובות בוויילנא ומשוחח עם מישהו בעניינים של מה בכך. הרגישו, שהוא גם משתדל לבדח את אותו אדם. הדבר היה תמוה בעיני העוברים והשבים. ידעו שר' ישראל שומר פיו ולשונו ואינו מעלה על שפתיו דיבור מיותר, והנה כאן הוא מרבה שיחה ומתבדח בלי כל הסתייגות. כשאחד מהתלמידים העיז בהזדמנות לשאול את פיו לפתרון אותה חידה, השיב לו הצדיק, שהאיש הזה הוא מדוכא ומר נפש, ואין גמילות חסד מרובה - מלשמח את נפשו העגומה ולהרנין את לבבו. הוא היה נוהג כן גם בחוג בני משפחתו. במקרים של מצב רוח מדוכא, היה רגיל לספר מאורעות מבדחים מתולדות חייו, כדי להפיג את דאגותיהם ולשמח אותם.

פעם, השתתף רבינו בחתונת קרובו, ושהה שם עד שעה מאוחרת. רבינו נשאר ללון בפונדק ולא חזר לביתו, בחששו, שמא כשיניקוש בדלת, יעורר את השכנים ויגזול את שנתם (מפי הרב י. ברמן בשם הנימון). בפעם נוספת, בערב יוה"כ ראו את רבינו מנסה להכניס חתול לביתו. התברר, שיש בידו ספרים שאולים, והוא חושש שמא ביום הכיפורים, בשעה שכל בני הבית יעזבו את הדירה, יגרמו העכברים נזקים לספרים, ונמצא עובר על דין שמירת שואל.

מעשה שהתלונן לפניו 'מגיד' עני שאינו יודע מה לדרוש. כתב לו הרב שתי דרשות, ולימד אותו דרשות אלה עד שהיו שגורות בפיו, ומאז מצא האיש די פרנסתו.

בימי שבתו בקובנה, קרה פעם, שנפטרה אישה ענייה, ונפל סכסוך בין אנשי "חברה קדישא" של קובנה לבין אנשי "חברה קדישא" של סלבודקה, מי צריך לטפל בקבורתה. אלו דוחים לכאן ואלו דוחים לכאן. ר' ישראל עמד אז באמצע התפילה, בין קריאת שמע לשמונה עשרה, ואוזניו קלטו את הדיון הזה. הוא הפסיק מיד בתפילתו, חלץ מהר את תפיליו, וקרא לתלמידיו שנכחו באותו מקום - ללכת איתו לטפל בנפטרת זו. "מכיוון שאין לה קבורים", אמר ר' ישראל, "הרי יש בזה דין של "מת מצווה", וגמילות חסד של אמת, והכל נדחה מפניו.

באחד ממקומות נדודיו, הגיע רבינו בימות החורף, לאכסניה, בלוייית אחד הרבנים הגדולים. הרב הקדים לפתוח לפניו את הדלת, וחיכה שייכנס ראשונה. רבינו סגר מהר את הדלת ושאל: "האם ספק מצוות עשה דוחה לא תעשה ודאית?". כשהרב תמה לשאלתו, הסביר רבינו, שכאן יש ספק מי צריך לכבד את מי, והרי זה ספק מצוות עשה "והדרת פני זקן". לעומת זה, בהחזיקו את הדלת פתוחה והחום יוצא מהבית, הרי יש כאן גזל ודאי, שאינו ניתן להידחות אף מפני מצוות עשה ודאית!

פעם הזדמן הצדיק לפונדק שבאחד הכפרים. ראה בעל הפונדק כי לפניו אדם בעל הדרת פנים, ופנה אליו בשאלה: "שמא שוחט הוא מר? יש לי בהמה המיועדת לשחיטה, וקשה לי להוליכה אל השוחט שבעירה הסמוכה". "לא", השיב רבי ישראל. "איני שוחט". ישב רבי ישראל בפונדק וכעבור זמן מה פנה אל הפונדקאי בבקשה: "המוכן אתה להלוות לי רובל אחד?", "כיצד אעז להלוות לך ואיני מכיר אותך?". השיב הפונדקאי בתמיחה: "מי ערב לי שתפרע את החוב?", "השומעות אוזניך את שדובר פירך?" שאל רבי ישראל בתשובה. "בממון איך סומך עליי אפילו ברובל אחד, ואילו בשחיטה, שהתורה כה מחמירה בה, סמכת עליי עוד בטרם ביררת אודותיי".

הנהגותיו הן: 1. אמת: אל תוציא מהפה דבר שאין הלב מעיד על אמיתותו. 2. זריזות: אל תבטל רגע לבטלה, עשה את מה שדרוש לעשות. 3. חריצות: את מה שהוחלט לעשות, עשה בשקידה ורגש. 4. כבוד: היזהר בכבוד כל אדם גם אם אינו חושב כמוך. 5. מנוחה: אין להיות מבוהל, יש לעשות כל דבר במנוחת הנפש. 6. נחת: דברי חכמים בנחת נשמעים, דבר בנחת. 7. ניקיון: ניקיון וטהרת הגוף והבגדים. 8. סבלנות: לסבול במנוחה כל מקרה בחיים. 9. סדר: עשה את מעשיך בסדר ובמשטר. 10. ענווה: הכר בחסרונות עצמך והסח דעת ממומי חברך. 11. צדק: וותר משלך. 12. קמוץ: אל תוציא פרוטה שלא לצורך. 13. שתיקה: חשוב על התועלת שבדבריך, בטרם תדבר.

לאחר הבר-מצווה שלו חיבר ר' ישראל חוברת עם חידושי תורה מופלאים. ע"פ הצעת ר' צבי הירש, שלח ר' ישראל את החוברת אל הרה"ג עקיבא איגר כדי שיעיין בה ויחווה את דעתו. כשקרא ר' עקיבא את החוברת, אמר מתוך השתוממות והתפעלות: "אכן, זהו זקן שקנה חוכמה! בחריפותו ובבקיאותו יכול הוא להתחרות עם רבים מגדולי הדורות שקדמונו, ואנוכי לא ידעתי שבסלנט שוכן גאון כזה!". נכספה נפשו של הגאון לדעת מי הוא הגאון האדיר ששלח אליו חידושי תורה אלה, אשר עד עתה לא ידע את שמו ולא שמע אודותיו מאומה. לאחר פרק זמן, הזדמן אחד מתושבי העירה סלנט לעיר פוזן. נכנס אותו יהודי למסור לו פריסת שלום מר' צבי הירש רבה של סלנט. בהזדמנות זו התעניין הגאון ושאל את האורח: "האם אתה מכיר בסלנט ת"ח בשם ר' ישראל?" - "כן", השיב האורח והוסיף, "גאון זה הוא עדין נער צעיר לימים, וזה עתה מלאו לו 13 שנים". "כל כך צעיר?", השתומם הגאון, וסיפר לאורח על החוברת ששלח אליו תלמיד חכם זה שכולה גאונות שבגאונות.

פעם אחת עלה בידי ר' ישראל לתרץ קושיה חמורה, שכל תלמידי-החכמים בסלנט התחבטו בה ימים רבים ולא הצליחו לתרצה. פני כולם זרחו מאושר כשמעו את תרוצו שנפלא של ר' ישראל. אולם לפתע נבהלו כולם בראותם את ר' ישראל נופל ומתעלף. כשהעירוהו מעלפנו ושאלוהו לסיבת הדבר, השיב: "אם חנן אותי הקב"ה בכישרונות כאלה, עד שעלה בידי לתרץ קושיה כה חמורה- הרי יהיה כלפי תביעה כפולה ומכופלת מדוע איני מחזיר את כל העולם בתשובה!".

בשנת ה'תר"ח התפשטה ל"ע מגפת הכולרה בוויילנה. רבינו החליט שאין עתה הזמן להסתגר בד' אמות של תורה, אלא חובה על כל אדם לצאת ולעזור לחולים ככל האפשר. הוא ייסד ועד שנטל עליו את כל תפקידי העזרה וארגן את עבודת ההצלה. הוא שכר בית-חולים מיוחד שהכיל כ-1500 מיטות, שיוכל להכיל את החולים הרבים. הרופאים התנדבו לעבוד ללא כל שכר, אולם עם כל זאת היה הדבר כרוך בהוצאות אדירות. רבינו לא נרתע מהעול הכבד, והיה מסתובב בעצמו על פתחי הנדיבים כדי לאסוף תרומות וכספים. עם כל זאת, דאג שיהיה בקופה אך ורק כסף להוצאות של שלושה ימים, ואמר שמעבר לכך צריך לבטוח בה'. הוא אסף כשבעים צעירים מתלמידי החכמים שבוויילנה, שעבדו בתורנות יומם ולילה ושימשו את החולים הרבים. באורח פלא לא נדבק אף אחד מאנשי הצוות שבבית-החולים במחלה, על אף שהמחלה הייתה מאוד מדבקת. וכולם ראו בכך מופת של ר' ישראל, שכן הוא הבטיח להוריהם של הצעירים שכולם יחזרו לבתיהם בריאים ושלמים.

פעם אחת הלך רבינו ביחד עם חברו ר' מרדכי מלצר לבית כנסת קטן אחד, באחת הסמטאות שבוויילנה להתפלל תפילת מנחה. ר' מרדכי נטל מתוך הכיור שבבית הכנסת בשפע ובהידור, ואילו ר' ישראל הרטיב מעט את ידו וכמעט לא השתמש במים. שאל ר' מרדכי בתימהון: "האם אין כבודו נוהג ליטול ידיו לפני התפילה?". "כן", השיב ר' ישראל, "גם אני רגיל להדר בזה, אבל כפי הנראה לי יש בבית מדרש זה מספר מסוים של מתפללים ולא שכיחים בו אורחים. השמש בודאי מכוון להכין מים לפי צורך המתפללים הקבועים, ואם אנחנו נבזבז הרבה מים, עלול חסרונם להיות ניכר לאחד הגבאים, והלה יתרעם על השמש ויעכב לו את משכורתו. ונמצאנו אנחנו חייבים בקיפוח פרנסתו".

בשעת ליל מאוחרת עבר רבי ישראל ליפקין מסלנט ברחובות העירה. כל הבתים היו חשוכים, כולם מלבד מבית אחד שממנו בקע אור חלוש. קרב רבי ישראל אל מקור האור והנה, זהו ביתו של סנדלר העיר. מבעד לחלון ראה רבי ישראל את הסנדלר גחון על מלאכתו לאור הנר הדועך. הקיש על הדלת ונכנס פנימה. "מדוע יושב אתה ועובד עדיין?" פנה אל הסנדלר בשאלה. "הן השעה כה מאוחרת!". השיב לו הסנדלר בתמימות: "כל זמן שהנר דולק אפשר לתקן". לשמע התשובה אחזה התרגשות גדולה את רבי ישראל: אם לצרכים הגופניים כמו לצורך תיקון המנעלים יש לעמול ולפעול כל עוד הנר דולק, על אחת כמה וכמה צריך לפעול, לעמול ולעבוד למען צרכי הרוחניים של האדם כל עוד האדם חי, שהרי נר ה' נשמת האדם. רבי ישראל לקח את המשפט כהוראת חיים. וההוראה היא מעשית מאד. כי הייאוש לעתים כל-כך קרובות מתגבר על האדם, עד שהוא מדמה שכבר אבדה תקוותו וכל חלומותיו נגוזו. הוא כה עיוות את חיי עד שכבר הכל מקולקל, אבל הוא צריך לדעת שישנה עוד הזדמנות לתקן.

מדי פעם היה נוהג ר' ישראל להרצות דרוש עמוק בהלכה לפני כל חכמי העיר וילנה. ימים אחדים לפני הרצאתו היה נוהג לתלות בבית-המדרש מודעה, ובה היה מציין באיזה עניין ידרוש את פלפול, כדי שהלמדים יתכוננו לשיעורו באותו עניין. פעם אחת תלה ר' ישראל מודעה וציין בה כמאה מראה מקומות שעליהם ידרוש. שני צעירים שרצו לבחון את גאונותו, הורידו את המודעה ותלו במקומה מודעה אחרת וצינו בה כמאה מקומות אחרים, מאלו שציין ר' ישראל. כך שכל התלמידי-החכמים והגאונים התכוננו לשיעורו של ר' ישראל לפי ה'מראי-מקומות' שצינו במודעה החדשה. למחרת כאשר הגיע לבית-המדרש ולהפתעתו הרבה גילה שהחליפו את מודעתו במודעה אחרת. שקע ר' ישראל בהרהורים ועמד תפוש שרעפים במשך כעשר דקות. לאחר מכן החל להשמיע את שיעורו, והרצה פלפול ארוך ועמוק לפי כל ה'מראי-מקומות' החדשים שהיו במודעה המוחלפת. מעטים מבין התלמידי-החכמים שבעיר הצליחו להבין את עומק חידושי, עד שכולם השתוממו על עומק חריפותו וגאונותו. למחרת באו אליו שני הצעירים שהחליפו את המודעה, והודו שידם היתה במעל הזה והם אשר החליפו את מודעתו, כי רצו לראות אם יוכל לחדש במהירות חידושי-תורה בהתאם למקורות שרשמו בעצמם, וביקשו את סליחתו.

כסיפור ר' נפתלי אמסטרדם, תלמידו של ר' ישראל, עובדה זו, הוסיף ואמר: "טעות היא בידי מי שחושב שר' ישראל היה צריך לשהות עשר דקות כדי ליצור פלפול חדש, כי אומנם כשרונותיו וגאונותו היו למעלה מכל מושגנו. ובשניות מועטות היה יכול לחדש חידושים עצומים. אלא שבאותה שעה עלה בדעתו של ר' ישראל לבטל לגמרי את שיעורו כדי שלא להתגאות בגאונותו. לעומת זאת חשב, שאם יבטל את שיעורו- עלולה לדעוך השפעתו הרוחנית. לבטים אלו התרוצצו במוחו של ר' ישראל, ורק לאחר שהכיר בוודאות במעמקי נפשו שאין כוונתו לשם כבוד-עצמי, התחיל בשיעורו".

אחד מימי הזיכרון של אביו, בעת שבתו בממל, בא ר' ישראל, לבית הכנסת, להתפלל ולומר קדיש. בין המתפללים, היה אדם בשם יצחק איזיקסון, שגם לו חל באותו זמן יום הזיכרון לבתו, שמתה עליו בדמי ימיה. ר' ישראל היה מקפיד, שלא יאמרו שני אנשים יחד את הקדיש (צוואת ר' נפתלי אמסטרדם), וגם שם נהגו לפי הוראותיו אלה. ר' ישראל הרגיש שאותו איש מצטער מאד, שלא תהיה לו הזדמנות לומר קדיש לעילוי נשמת בתו, באשר זכותו נדחית מפני זכותו של ר' ישראל. ניגש אליו הרב ואמר לו בחיוך: "יאמר נא מר את הקדיש". כשהקהל תמה על מעשהו זה, שהוא מוותר על זכותו ועל כבוד אביו שחייב עליו מצד הדין, הסביר להם רבי ישראל, שגדולה זכותה של גמילות חסדים עם אדם מישראל - מזכות הקדיש.

מאמרותיו: • כל זמן שהנר דולק אפשר עוד לתקן!

• הרוצה להתרומם על הזולת אין לו לכרות בור לחברו, כי אם להקים רמה לעצמו.
• יותר קל ללמוד את כל הש"ס מאשר לתקן מידה אחת.

אם ראשונים כמלאכים - הרב חיים חייקל זאב מילצקי זצ"ל

הרב חיים חייקל זאב מילצקי זצ"ל - נולד בסלובודקה שבליטא בשנת ה'תרנ"ח (1898). בצעירותו למד בישיבת סטוצ'ין ולאחר מכן היה מהתלמידים הראשונים של ישיבת סלובודקה שהוקמה מחדש. **נודע כעילוי**. נשלח לעיר קרמנצ'וק שברוסיה לייסד ישיבה ולאחר מכן ייסד ישיבה נוספת בלובנה פלד פולטבה. אגדות רבות התהלכו מסביב לאישיותו ובייחוד מסביב לגבורתו. היה ידוע כבעל כוח גופני יוצא מגדר הרגיל. בשנות שהותו ברוסיה נידון למוות אבל ניצל בחסדי שמים מספר פעמים.

בשנת ה'תרפ"ה (1925) עלה לארץ ישראל. מיד עם בואו נתמנה כר"מ בישיבת 'תפארת ישראל' בחיפה, עבר לירושלים ושימש כראש ישיבה בישיבת 'עץ חיים'. במשך 25 שנה כיהן כראש ישיבת 'חיי עולם'. העמיד מאות תלמידים. האדמו"ר מגור זצ"ל לקח אותו בשעתו כמלמד פרטי לבן זקונו. לפני מספר שנים נאלצו לקטוע לו רגל, ומאז ישב בביתו שבשכונת 'כנסת'. ביתו היה בית ועד לתלמידי חכמים. בעל חסד. ענותן מופלא. נפטר בליל ש"ק פרשת משפטים, כ"ה שבט ה'תשכ"ד (1963). חי כ-65 שנים. ציונו בהר-המנוחות שבירושלים. על פי בקשתו על ציונו לא כתוב שום תואר ובנוסף ביקש להוסיף, 'ססבל רוב ימיו יסורים ובעולם הזה לא הגיע למדרגה, שהיה יכול להגיע'

אביו: ר' ראובן. **מרבתי:** ר' לייב חסמן, ר' אלתר שמוליץ. **מילדי:** 4 בנים ובת. ביניהם: ר' משה יוסף (מזקני דיינים בירושלים), ר' אהרן נחום, ר' שמעון אליעזר. **מתלמידי:** ר' שלמה אייזנבך (ממקימי ארגון זק"א).

בשכנותו של הצדיק רבי חייקל מילצקי זצ"ל מצדיקי ירושלים, התגורר חלבן, שהיה נושא כדי חלב כבדים ומכתת את רגליו העייפות ברחובות העיר לחלוקת החלב. ראה ר' חיק'ל את טרחתו, ובמשך תקופה ארוכה נהג לעצרו מדי יום בדרכו ולבקש ממנו להצית בעבורו גפרור. החלבן היה נענה לבקשת הצדיק במאור פנים, פורק מעליו את כד החלב הכבד, מיישר את גבו הכפוף ונאנח בהקלה, ולאחר מכן היה מבצע את מבוקשו.

פעם תמה בנו של הצדיק על מעשה אביו ושאל: "וכי אין אתה יכול לרכוש קופסת גפרורים לעצמך, ומדוע צריך אתה להטריח את החלבן מדי יום?". את תשובתו של רבינו יש לחרוט על לוח לבנו. "ומדוע לא תבין את מעשיו? רואה אני את החלבן ואת טרחתו הגדולה בנשיאת כד החלב הכבד, ומבקש אני ממנו את בקשתו באמתלה כדי לגרים לו לפרוק את הכד הכבד ולנוח מעט מעמלו. אלו הייתי פונה אליו ומבקש ממנו לנוח ודאי היה מסרב, כדי שלא לעכב את חלוקת החלב לילדי ישראל, אך בשביל לעשות חסד, ודאי לא יסרב, ולכן עורך אני תחבולה זו כדי לגרום לו לעצור ולהחליף כוח".

מדי יום חמישי נהגו חמשת הבחורים, מבחירי תלמידי ישיבת סלובודקה, להתבודד בבית הכנסת שבקצה העיירה. הם חיפשו מקום שקט ללמוד בו בהתמדה כל הלילה, ובית הכנסת הזה ענה על הצורך. שבוע אחד ישבו החמישה ולמדו, כשמלבדם ישן שם בפניה ליד התנור יצחק, שהיה שיכור באופן קבוע, ומוכר בעיירה בשם 'יצחק השיכור'. כעבור שעה ארוכה של לימוד, נפתחה הדלת, ואל בית הכנסת נכנס עגלון רועד מקור ורטוב מכף רגל ועד ראש. הוא פנה לבחורים וביקש בתחנונים, שייצאו לעזור לו, שכן סוסו שקע בשלג העמוק, ואם לא יצילו אותו בהקדם, הסוס יקפא למות.

הבחורים התחילו לדון בינם לבין עצמם, האם מוטלת עליהם החובה לצאת ולעזור ליהודי האומלל, שהרי כעת הם לומדים, והדבר כרוך בביטול תורה, וכן ישנו חשש, שכתוצאה מהקור הנורא השורר בחוץ עלולים הם לחלות. לאחר שהעלו עוד טיעונים נוספים בעד ונגד, הכריעו שלא לצאת לעזור. העגלון נאנח ויצא לבדו לנסות שוב לחלץ את סוסו.

בתוך בית הכנסת נשמע לפתע קולו של 'יצחק השיכור': "בחרתם שלא ללכת לעשות חסד?! אז דעו לכם, שבסופכם לא תזכו ללכת על רגלכם". הבחורים התייחסו בזלזול לדבריו של יצחק והמשיכו בלימודם. אולם לאחר שעה קלה נקפם ליבם והחליטו לצאת לחפש את העגלון ולסייע בידו. כשהגיעו למקום, ראו את העגלון יושב ליד נבלת הסוס ובוכה.

אחד הבחורים באותה תקופה, הרי הוא רבינו, ר' חייקל מילצקי זצ"ל, שסיפר, כי כעבור מספר ימים קרא לו 'יצחק השיכור' וביקש ממנו לבוא בערב לביתו, היות שהוא עומד למות באותו לילה. ר' חייקל התייחס בביטול לדבריו של יצחק, מפני שהיה בטוח, כי הוא אומר זאת מתוך שכרותו. אולם יצחק חזר שוב על הדברים עד שר' חייקל הבין, כי יצחק כעת אינו שיכור כלל, והבטיח לו שיבוא. בשעה היעודה הגיע הרב חייקל לביתו העלוב של יצחק, שקיבל אותו במאור פנים. יצחק נשכב על מיטתו וביקש, כי ר' חייקל ידאג, שיקברוהו בחלקת הרבנים של העיירה. ר' חייקל ניסה להסביר לו, שזה לא ילך, כי קוברים שם רק רבנים.

יצחק הצביע על ארגז ישן ואמר, כי שם מונחים כתבי היד שלו, ואם הרב יראה את תוכנם ידאג כבר למלא את בקשתו. הרב חייקל הבטיח ליצחק, שיקח את הארגז לרב, ואז אמר יצחק 'שמע ישראל' ונפטר. רבינו לקח את הכתבים לרב, שיעיין בהם. לאחר שעה קלה קם בבהלה ממקומו כשהבין, כי 'יצחק השיכור' היה מל"ו צדיקים שבדור, ואכן ציווה לקברו בחלק הרבנים כפי שביקש. "אמנם, אינני יודע, מה עלה בגורלם של ארבעת חבריי", סיפר בזקנותו רבינו לילדיו ונכדיו, "אולם כעת שאתם כבר יודעים, מי היה 'יצחק השיכור', אתם יכולים להבין מדוע כרתו לי את הרגל החולה, וכעת אמרו לי הרופאים, כי לא נותרה ברירה, חייבים לכרות גם את הרגל השנייה".

הגאון הרב מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל - נולד בשנת ה'תרס"ג (1903) בטוראז' שבליטא. התייתם כשהיה עדיין צעיר. רבינו ראה כי אימו נשארה אלמנה עם שלושה אחים ואחות וביקש לעזור בכלכלת הבית. היה לו רשיון מטעם ממשלת גרמניה לעסוק בעסקי הצבעים. יום אחד רבינו פגש בגאון הרב אליהו לופיאן זצ"ל. בעקבות המפגש, שעשה עליו רושם רב, רבי אליהו מצא מקור פרנסה אחר לאלמנה ולקח את הנער הצעיר לישיבה שלו בקלם. רבינו הלך ללמוד בישיבת טלז. במשך שנות לימודיו בטלז התפרסם כעילוי ומדקדק בהלכה ונחשב לאחד מגדולי הלומדים בישיבה. בשלב מאוחר יותר קבע את מושבו בקובנה והיה מגיע לעיתים לטלז ומעביר שיחות מוסר ושיעורים למדניים בישיבה. התפרסם בעולם הישיבות כעילוי וכירא שמיים. בשנת ה'תרצ"ב (1932) הגאון רבי יוסף יצחק שניאורסון מינה את רבינו לעמוד בראש ישיבת 'תומכי תמימים' שהקים בריגה. הישיבה נסגרה לאחר כשנה, ורבינו עבר לכהן בראש ישיבת 'עץ חיים' בהיידה בבליגה, שם כיהן במשך מספר שנים. בסוף שנות ה-30 שב לקובנה ובניסוי ניסים שרד את השואה. בהמשך הגיע לצרפת, שם פעל לשיקום עולם התורה והקמת ישיבות לבחורים מקרב שארית הפליטה. הקים יחד עם הרב אברהם אליהו מייזס ישיבה בפרבר פריזאי בשם 'באהי' - ושניהם עמדו בראשה. גאון אדיר.

רבה של טלז, הגאון ר' יוסף יהודה לייב בלוך, העיד עליו כי הוא לא זוכר עילוי שכזה מימי לימודו בוולאדין. הגאון מקובנה, ר' אברהם כהנא שפירא, בעל 'דבר אברהם', העיד עליו שאילו היה חי בדורות הקודמים, היה נמנה בין גאוני הדור וגדוליו. ענותן. שקדנותו הייתה מופלאה. בלילות החורף שחשש פן תחטפנו שינה, היה משעין את מצחו על החלון, שעליו הצטברו פתיתי קרח ושלג. בשנת ה'תש"ט (1949), מצבו הרפואי התדרדר, רבינו לקה בשחפת ונפטר ב-כ"ה שבט ה'תש"י (1950) בשווייץ. חי כ-47 שנים. מספר ימים לאחר מכן בר"ח אדר ארונו הועלה לקבורה בישראל. הוא נקבר בבית הקברות שומרי שבת בשכונת זיכרון מאיר בבני ברק. ה'חזון א"יש' הלך בלוויה שלו עד הקבורה ובכה בכי רב.

אביו: הצדיק ר' אליהו. **אימו:** בתו של ר' חיים סגל מיאנובה (הידוע כר' חיים יאנובער ור' חיים ראצקער). **אשתו:** מרת בלומה (נישא בשנת ה'תש"ט-1949. נישאה בזיווג שני לאדמו"ר מסאסוב רבי חנניה יום טוב ליפא טייטלבוים-מיינער). **מרבתי:** הגאונים ר' אליהו לופיאן, רבי חיים רבינוביץ, ר' אברהם כהנא שפירא (רבה של קובנה). **מתלמידי:** הגאונים ר' משה שטרנבוך, ר' ירחמיאל זימן, ר' חיים יצחק יפה, ר' משה שפירא.

חששו מאיסור שעטנז היה גדול מאוד. כשהיה בישיבה באקס לה בן בצרפת, לא ישן כלל על מיטה מחשש שעטנז, רק שכב על הרצפה כשתחתיו שמיכה קלה אודותיה בירר, כי אין בה שעטנז. כשנישא לרעייתו והעבירו את חפציהם לדירתם בורסאי, רבינו זעק לפתע ורץ לרכב שבו הונחו חפציהם, בהזיהרו כי לא ישבו על חבילות הבגדים, מכיוון ששם לב שנקשרו שני צרורות בגדים זה בזה, ויתכן שיש באחת צמר ובשניה פשתים.

פעם אחרת, כשהיתה שמיכה פרושה על הרצפה להגנה מפני הקור, ותוך כדי הילוכו השמיכה התקפלה כלפי מעלה על רגלו, רבינו נזעק כנשוך נחש שמא יש שם שעטנז. משום כך, גם הכובע שלראשו לא הלם את מידתו. זאת, מחמת שהכובעים היו עשויים צמר, והתווית היתה חוברת אליהם בחוט. רבינו חשש אולי הוא עשוי מפשתן. כשרבינו הגיע לחנות למדוד כובע, הוא הסיר את התווית מהכובע, אבל כשראה כי הכובע לא מתאים לו, כבר לא יכול היה להחזיר את הכובע ללא התווית, ונשאר עם כובע זה בידו.

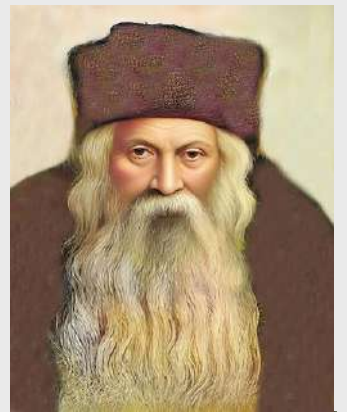
בגטו, הוקמה עבור הנערים מסגרת ישיבת 'תפארת בחורים'. בראש החבורה עמד הג"ר שמואל מארוק. בשעות הצהריים היו שומעים שיעור מהגאון רבי אפרים אשרי, ואחר הצהריים היו שומעים שיעור של שעתיים וחצי מהגאון רבי שמואל מארוק. בשבת שלא היו עובדים, הנערים היו זוכים לשמוע דרשות בפרשת שבוע מפי הרבנים הגאונים הנ"ל.

פעם אחת כשלמדו בשבת קודש, אחד הבחורים נכנס ואמר שרבי מרדכי רץ ברחובות הגטו, כשמעילו על ידו. כפי הנראה, התעורר לו חשש שעטנז במעיל, ולכן רץ כשהמעיל על ידו ולא הורידו - מכיוון שלא היה עירוב ברחובות הגטו. (הגרמנים ימ"ש טענו שהחוט של העירוב הוא חוט שדרנו מעבירים מידע לאויב. באמתלה זו הורידו את העירוב).

רבי מרדכי, שהיה אדם חלוש מטבעו, הוא הסתובב ברחובות הגטו ללא מעיל בקור של 22 מעלות מתחת לאפס... בני הישיבה מיד יצאו לרוץ אחריו, הם הקיפו אותו, ותלמיד אחד תפס את המעיל, כששאר חבריו משמשים כמחיצה וכך רצו לבית הסמוך. כשנכנסו, ראו שגם שם אי אפשר להוריד את המעיל - מכיוון שהסלון שימש כרשות לכל החדרים הפתוחים אליו, לא היה יכול לשמש כרשות להניח שם המעיל. כך, הנערים חיפשו עד שמצאו חדר שאפשר להניח את המעיל שם עד מוצ"ש.

בינתיים, כאמור, לרבינו לא היה מעיל. הגאון רבי שרגא פייבל גיברלטר זצ"ל, שהיו לו שני מעילים, ניגש אליו והציע לו מעיל. רבינו סירב; ראשית, רצה לדעת, אם המעיל הגיע מכסף כשר. שכן, התנהל אז בגטו פולמוס אודות כספי הנספים הקדושים. הגרש"פ גיברלטר אחז כי כל המושג של רכוש פרטי פוקע בגטו, ובזמן זה לאף אחד אין בעלות ממונית. ובאמת, אחרי המלחמה יהודים באו לגרש"פ להחזיר ממון.

רבינו לא הסכים לקחת את המעיל של הגאון רבי שרגא פייבל גיברלטר זצ"ל, לפני שהבטיח לו נאמנה, כי המעיל נקנה מכספו עוד לפני המלחמה. רק אז נאות לקבל את המעיל ממנו. כחלק משיטתו זו, הקפיד שכל האוכל הנכנס לפיו יהיה מממן לפני המלחמה. וכך, יהודי שהיה דואג למאכלו, והיה שם לו את ארוחתו מדי יום, כשהיה מוסיף לשולחן ביצה, היה משאיר עליה פתק בכתב ידו, ובו כתוב - "נקנה מכסף שלפני המלחמה".

הגאון הרב דוד הלוי סג"ל זצ"ל בעל טורי זהב - נולד בשנת ה'שמ"ו (1586) בלאדמיר. בילדותו גדל מתוך עושר. עוד בצעירותו נודע כעילוי וכן ניכר בחריפותו. עונות מופלא. מגיל 23 שימש בתפקידים רבניים שונים; בתפקידים אלה עבר בין ערים רבות, כמו בריסק וקרקא. התחתן עם בתו של הרב יואל סירקיש (הב"ח שהיה רבו המובהק). בשנת ה'ת"א (1641) התיישב באוסטראה. שם הקים ישיבה, וכתב את חיבורו המפורסם על השולחן ערוך הנקרא **טורי זהב**. החיבור זכה להשגות מצד הגאון ר' שבתאי הכהן (הש"ך) שאיתו הט"ז החליף מספר ספרי השגות. שיטתו של הט"ז בהלכה התקבלה על ידי רבני גרמניה.

רבינו נאלץ לברוח למורבייה מפרעות ת"ח ות"ט. לאחר מכן התיישב בלבוב, ובשנת ה'תי"ד נבחר כרב העיר. נפטר בלבוב ב-כ"ו שבט ה'תשכ"ז (1667). חי כ-81 שנים. לאחר כמאתיים שנה הוצרכו לפנות את בית-הקברות על פי פקודת השלטונות וכשפתחו את קברו מצאוהו שלם כביום פטירתו. ציונו בלבוב לאחר שנות ה-50 חולל בידי הממשלה הסובייטית.

סבא (מצד האם): ר' יצחק בצלאל. **אביו:** ר' שמואל. **אשתו:** מרת רבקה. **בניו:** ר' ישעיה, ר' מרדכי הי"ד ור' שלמה הי"ד (נהרגו על קידוש ה' בפרעות הכפריים המוסטים). **אחיו:** ר' יצחק (מח"ס שו"ת שיח יצחק), ר' ישעיה (אב"ד דובנא). **מרבתינו:** ר' יצחק (אחיו) ור' יואל סירקיש (ה'בית חדש'). **מתלמידינו:** ר' שמואל הלוי (מח"ס נחלת שבעה). **מספריו:** **ידברי דוד** - על רש"י **• טורי זהב יזהב מזוקק יתשובות דוד**.

עניות מחפירה היתה מנת חלקו של רבינו, ואף שבזכות גאונותו העצומה בתורה זכה לשמש ברבנות בעיירת פרוביז'נא כבר בצעירותו, עובדה זו לא הקלה עליו מבחינה כלכלית, כי עיירה קטנה וזולה הייתה,

בספר **"רוח חיים"** לרבי חיים מוואלוז'ין על מס' אבות מביא את אשר סופר על הט"ז, שאישה אחת צעקה אליו: "אהה אדוני, והנה בני נחלש למות", ויאמר לה: "התחת אלוקים אנכי", ותאמר: **"אל התורה אשר באדוני אני צועקת, כי הקב"ה ואורייתא חד הוא"**, ויאמר לה: "הלא זאת אעשה לך, דברי תורה שאני עוסק כעת עם תלמידי אני נותן במתנה לילד, אולי בזכותו יחיה, כי בדבר הזה תאריכו ימים כתוב", **ובאותה שעה חלצתו חמה**.

רבי דוד נולד בעיר לודמיר לאביו רבי שמואל, שהיה גדול בתורה נגיד ונדיב. תורה וגדולה היו אצל אביו במקום אחד. כילד הוא למד אצל אחיו המבוגר ר' יצחק הלוי הידוע בתשובותיו (שו"ת מהר"י הלוי), אך גם לאחר שנים רבות היה משגר את שאלותיו לאחיו ר' יצחק כאשר היה חותם: **"דוד הקטן"**. ובתגובה לכך כתב לו אחיו ר' יצחק: **"דוד הוא הקטן בעיניו, וגדול בכל עינינו, אב בחכמה ורך בשנים קנקן מלא בפלפול"** (שו"ת מהר"י הלוי).

באותו זמן למד הוא בבריסק דליטא אצל רבי יואל סירקיש, בעל "בית חדש" (ב"ח), אשר לקח את הט"ז כחתן לבתו רבקה. יש בנותן טעם להביא את אשר סיפר ה"חזון איש": הב"ח הבטיח לט"ז להיות סמוך על שולחנו והקציב לו אכילת בשר בכל יום. **פעם אחת נתנו לסעודתו ריאה במקום בשר, והלך הט"ז ותבע את חותנו לדין תורה, ונימוקו:** "ריאה מבני מעיים אינה ראויה להיקרא בשר". ובית הדין פסק שהב"ח צודק, לפי שגם בני מעיים נקראים בשר. והחזון-אי"ש ביאר את סיפור המעשה, לא חלילה שהט"ז היה תאב למנת בשר. **אלא שהט"ז למד בהתמדה עצומה, עד טיפת דמו האחרונה עד אפיסת הכוחות, ובאותו יום שאכל ריאה ולא בשר למד הוא מספר דקות פחות. חשש הט"ז שדבר זה יהווה קטרוג על חותנו שגרם לחתנו ביטול תורה, ולכן קרא אותו לדין תורה מתוך ידיעה ברורה שבית דין יפסוק לטובת הב"ח, והלא כל מה שפוסקין למטה פוסקין אף למעלה.**

בשנת שע"ח התקבל רבי דוד כרב בפוטליטשה (גליציה), שהייתה עיירה קטנה, **והתקיים שם מתוך עוני**. הוא לא נוסה באלה, שכן היה מורגל לחיי רווחה גם אצל אביו וגם אצל חותנו, אך לא התרעם על-כך. והיה בעבור הב"ח דרך ביתו לראות את שלום בתו, וראה לדאבון לבו, את גודל עניותו של חתנו. כשהגיע לקרקא, שם נתקבל כרב, כתב הוא לחתנו "עת הייתי אצלך ראיתי את העוני ומאד צר לי, כי לא תוכל לשבת על התורה במנוחה, אך אקווה ירחיב ה' את גבולי ואשלח לך מתנה". ולאחר זמן שלח להם סכום כסף כהבטחתו.

בספר **"אבני שוהם"** הובא, מה שנרשם בפנקס החבורה של לבוב לזיכרון עולם, כי בתו של גביר אחד נשתתית, שנכנסה בה רוח רעה. ביקש אביה מהט"ז שיעשה אות לטובה, ילך לבקרה ויתפלל בעדה וע"י זה יהיה לרפואה. אחר שהפצירו בו מאד נענה לבקשתם, וכשפתח הדלת פתחה פיה ואמרה: "ברוך הבא", וחזרה פניה לאחור. שאל אותה רבנו: "מדוע את חוזרת פניך?" והשיבה שהרשעים אינם יכולים להסתכל בפני הצדיקים. ואמרה עוד- להוי ידוע, כי בשמים ממעל קוראים אותך רבנו הגאון בעל "טורי זהב". והשיב לה: **"אם אמת כן, שאני חשוב בשמיים, אני גוזר שתתרפאי! כי אני תירצתי היום בהלכה דברי רבנו הטור המופלאים, ויישבתי לאמיתה של תורה, ובזכות זה תהיה לך רפואה"**. וכן היה שנתרפאה והייתה לה שמחת-עולם.

אותו גביר שנתרפאה בתו, ביקש להביא מתנה להט"ז, אך הט"ז סירב לקבל. הלך הגביר וקנה טלית נאה עבור הט"ז והביאו אל הט"ז. אך גם את הטלית לא קיבל ממנו, באמרו: "הלא תראה כי זקן אנכי וקרוב לילך בדרך כל הארץ והטלית שלי תוכל להעיד עלי כי אף פעם אחת לא חלפה במוחי מחשבה זרה בזמן שהתפללתי, איני חפץ להחליפה בחדשה".

בעת גזירות ת"ח ות"ט היה ראש ישיבה באוסטראה – עירו של המהרש"א, אך מחמת הפחד מהעריץ האכזר חמילנצקי וכנופית מרצחיו בחר הוא להסתתר בעיר אוליק, שהייתה מבוצרת בחומה גבוהה. ואכן באו החיילים עד פתח העיר ולפתע חזרו בהם. ומקובל מפי רבי אליעזר, חמיו של רבי רפאל מהמבורג, שבאו בחלום ואמרו: **"וגנותי על העיר הזאת, למען עבדי דוד"**.

בשנות הגזירות סבל רבות, שני בניו, ר' מרדכי ור' שלמה, נהרגו על קידוש השם בשנת ה'תכ"ד, בפרעות הכפריים המוסטים. עד ליום מותו לא נתן מרגוע לנפשו, אך הוא קיבל דין שמים באהבה. וכן הוא כתב: **"בילדותי הייתי גר בק"ק קראקא עם בתי, ובית מדרשי היה למעלה מן בית-הכנסת, ונענשתי הרבה במיתת הבנים ותליתי בזה"**.

הגאון הרב יעקב אדלשטיין זצ"ל- נולד בשנת ה'תפר"ד (1924) בשומיאץ (עיריה הסמוכה לסמולנסק בברית המועצות). כבר בילדותו נודע בשקידתו העצומה. כאשר אמו חלתה בטיפוס, נשלח עם אחיו ר' גרשון לדודתו, מרת רבקה צביה פז, בעיר קלימוביץ'. שם למדו תורה בסתר אצל הרה"ג ר' מרדכי אליהו שניאור. בשנת ה'תרצ"ד (1934) השיג אביו רישיון יציאה לארץ, והם הפליגו מאודסה לארץ. לאחר כחצי שנה קבע אביהם את מושבם ברמת השרון. הוא שכר דירה (במקור שימשה כלול תרנגולים). הם ישנו על הרצפה. בשנת ה'תש"ב (1942) נשלחו האחים לישיבת לומז'ה לחבורת הרה"ג ר' שמואל רוזובסקי. כאשר הוקמה ישיבת פוניבז', בחורף ה'תש"ד (1944), הם הצטרפו לקבוצת מייסדי הישיבה והיו בין ששת התלמידים הראשונים. בשנת ה'תשי"א (1950) נפטר אביו ורבינו התמנה לרבה של רמת השרון. הקים את ישיבת השרון (עם ר' בנימין מובשוביץ) ועמד בראשה. בשנות ה-80 מונה לראש ישיבת 'כתר ישראל-רוז'ין בבני ברק. בשנת ה'תשמ"ט (1989) התמנה לראש ישיבת חוג חתם סופר-מחנה אברהם בבני ברק.

בהמשך התמנה לרבה של שכונת נאות יוסף בצפון בני ברק, במקביל לכהונתו ברבנות ברמת השרון. עמד בראש כולל להוראה ברמת השרון. שימש כנשיא הישיבות 'תפארת משה' בבני ברק ו'מאור יעקב' ברמת השרון. שימש כדיין וישב בהרכב הגבוה עם הרה"ג ר' קרליץ בבני-ברק. עמד בראש בית-ספר הרמב"ם ברמת השרון שהחזיק ת"ת לבנים ובית יעקב לבנות. יזם את הקמת רשת הגנים והמעונות החרדית ברמת השרון. עמד בראש ארגון 'רשת שיעורי תורה' ברמת השרון. בשנת ה'תשנ"ו (1996) יזם את הקמת 'מאורות השרון' (עמותה להשאלת ציוד רפואי ופעילות הצלה), ובשנת ה'תש"ע (2010) יזם את הקמת 'אחים לצרה' (מרכז סיוע למשפחות האבלות במהלך השבעה). **גאון בנגלה ובנסתר. רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש.** נפטר ב-כ"ז בשבט ה'תשע"ז (2017). חי כ-93 שנים. ציונו בבית העלמין הישן ברמת השרון בחלקת משפחתו. ספדו לו הרבנים הראשיים, הגאונים הרב יצחק יוסף והרב דוד לאו.

סבא (מצד האב): ר' ירחמיאל גרשון (מח"ס בן אריה על הש"ס). **סבא (מצד האם):** ר' מרדכי שלמה מובשוביץ (רבה של מלסטובקה). **אביו:** ר' צבי יהודה. **אמו:** מרת מרים. **נשותיו:** מרת חיה שולמית (זיווג ראשון- בת ר' מרדכי שמואל קרול, רבה של כפר חסידים),

מרת מינה (זיווג שני- אחות אשתו בזיווג ראשון), מרת מאירה לואיס (זיווג שלישי). **מרבתי:** הגאונים הצדיקים ר' מרדכי אליהו שניאור, ר' שמואל רוזובסקי, חזון אי"ש, ר' אליהו אליעזר מישקובסקי (רבה של כפר חסידים), ר' משה יעקב רביקוב (הסנדלר הקדוש). **מתלמידי:** הגאונים ר' אפרים דב לנדו (ראש ישיבת סלבודקה בבני ברק), ר' שלום נגר (רבה של אריאל לשעבר), ר' חיים רבי (ראש ישיבת עטרת חכמים בחולון), ר' אליהו שלזינגר (רבה של שכונת גילה בירושלים). **ילדיו:** ר' מרדכי שמואל (ראש ישיבת חמד לצעירים בבני-ברק), ר' צבי יהודה (ר"מ בישיבת וילקומירר לצעירים), ר' אברהם שאול (ראש ישיבת בני ראם), ר' ברוך (ר"מ בישיבה לצעירים מודיעין עילית), ר' חיים (ר"י עטרת מאיר באשדוד), ר' יוסף שלמה (ראש ישיבה לצעירים באלעד), ר' יצחק (ר"מ בישיבה לצעירים באלעד), מרת מרים, מרת רבקה. **חתניו:** ר' זאב אריה ויסקי (ר"מ בישיבת קמניץ בירושלים), ר' דוד ברנד (רב קהילת ברסלב בחריש), ר' יקותיאל פישל (ר"מ בישיבת רינה של תורה בכרמיאל), ר' משה ראם (ראש מוסדות 'מרכז תורני רמת השרון'). **מספריו:** **בעקבי מנחת חינוך-** על חמישה חומשי תורה • **בעקבי ההגדה-** על פסח • **שיחת בין השמשות גאון יעקב-** על פרשת השבוע • **בעקבי יעקב-** מאמרים בהלכה • **יחי יעקב-** עובדות והנהגות • **שיעורי הגר"י אדלשטיין-** על הש"ס • **בעקבי המגילות-** על מגילות אסתר ורות • **בעקבי הכתובים-** על ספר איוב.

○ יפר הרב יצחק זמל: לפני מספר שנים נולד לי ב"ה בן, והתלבטנו בבית, איזה שם לקרוא לו. התלבטנו בין מספר שמות, ואשתי הייתה חפצה בשם מסוים, וביקשנו לשאול את הרב. הצגתי לרב דף עם מספר שמות שיחליט, ומיד הצביע על שם מסוים ואומר – "הרי אשתך רוצה את השם הזה, אז תקראו לתינוק במה שאשתך חפצה". אני כמעט התעלפתי לשמע הדברים, מניין לו לרב כל זאת?

אחד המפורסמים בין ראשי הישיבות שהגיע לנחם, סיפר, שמדי ערב יוה"כ היה מתקשר אל רבינו ומבקש ממנו סליחה ומחילה. אזניהם של המוני המנחמים, שהיו במקום באותה עת, ביקשו לשמוע, על מה ולמה היה צריך ראש הישיבה לבקש מחילה מרבינו. וראש הישיבה סיפר: "כל פעם כשאביכם חשב, שבחור מקהילתו ראוי ללמוד בישיבתנו, הוא היה מתקשר אליי, ומבקש, שאקבל אותו. אומנם התייחסנו לכל בקשה שכזו במלוא הכבוד וההערכה, בודענו את גדלותו של המבקש, אבל היו מקרים שלאחר בירורים נודע, שהבחור איננו מתאים כלל לישיבה. לא הייתה לנו ברירה אלא להגיב בשלילה. אבל אבא שלכם לא ויתר לי וניסה, ושוב ניסה, וגם לאחר שאמרנו את ה'לאו' בצורה נחרצת, אבא שלכם אמר נרגשות בטלפון: 'אבל זה הבן שלי, איך אני מסוגל לוותר לכם?!'. כך חזרו הדברים על עצמם מדי פעם בפעם, ואם התברר, שהבחור אינו מתאים, אני משיב בשלילה. זו הייתה הסיבה שהתקשרתי בערב יום-כיפור לבקש ממנו מחילה.

בשנה אחת, אביכם כל כך לא הרפה ממני, עד שאמרתי לו: "אתה יודע מה, אני אעביר לך את רשימת הבחורים שהתקבלו, ותראה שבתוך הרשימה יש גם את הנכד שלך, בחור מצטיין ממש; ואז תחליט את מי אתה רוצה שאקבל, את הנכד או את הבחור מרמת השרון". 'לא הייתי צריך להמתין שניה נוספת', סיפר ראש הישיבה; 'אבא שלכם הורה לי מיד להוציא את הנכד, ולקבל את הבחור השני'... הנכד שלי ימצא ללא ספק ישיבה אחרת, שתצצה לקבל אותו, אבל הבן שלי מרמת השרון, לא בטוח'.

הגאון הרב אלעזר לעוו זצ"ל מסאנטוב- נולד בשנת ה'תק"ח (1758) בוודיסלב. נקרא על שם סבו, ר' אלעזר מוכיח (שנקרא כך על שם סבו, ר' אלעזר מזלוטשוב אביו של רבי יחיאל מיכל מנמיהוב). עוד בילדותו ניכר בכישרונותיו הברוכים ומידותיו המופלאות. כשהיה בן שמונה שנים בלבד כבר חידש חידושים ודרש בתורה. כשהיה בן עשר שנים דבק בו הכינוי 'עילוי', ולא נמצא שום מורה ומלמד שיוכל ללמדו תורה, לכן הוריו שלחו אותו ללמוד אצל סבו, הגאון הרב פנחס זליג שהיה הרב המקומי.

התמדתו הייתה מופלאה. עסק בתורה יום ולילה. כח זכרונו היה מבהיל. כל מה שלמד זכר בעל פה. **בגיל שש-עשרה קיבל הסמכה. כשהיה בן שבע-עשרה בלבד נבחר לכהן כרבה של עיר הולדתו ודיסלב וכראש בית הדין המקומי.** בשנת ה'תקל"ח (1778) נבחר לכהן כרבה של העיר פילץ הסמוכה לקרקוב. בתפקיד זה כיהן כעשרים שנה. תלמידים רבים נהרו אליו מכל קצוות פולין. נודע כדרשן מופלג. **איש אמת.** בהמשך שימש כרבה של טריטש. בתפקיד זה כיהן כשתיים-עשרה שנים. הקים ישיבה בה למדו כמאתיים בחורים מופלגים בתורה. בשנת ה'תקע"ב (1813) עבר לרגנשבורג שבבוהמיה והתמנה כרבן של שלושת הערים: רגנשבורג, פילץ וגלטוי.

בשנת ה'תקע"ו (1815) שב לטריטש. בשנת ה'תקפ"א (1821) היה לרבה של מיקולוש בהונגריה. בשנת ה'תצ"ג (1830) עזב את מיקולוש לטובת רבנות העיר סנטוב. בשנת ה'תקצ"ג (1833) התעוור וכל לימודיו היו מהזיכרון. **ענוותן מופלא. מעולם לא כעס על אדם. קיבל כל אדם בסבר פנים יפות. זכה לגילוי אליהו הנביא.** נפטר ב-כ"ז שבט ה'תקצ"ז (1837). חי כ-79 שנים. ציונו בסנטוב.

סבא (מצד אביו): ר' פנחס זליג (מח"ס 'עטרת פז' ורבה של וואדיסלב). **אביו:** הגאון ר' אריה לייב (בנו של ר' פנחס זליג, רבה של לאסק ומח"ס 'עטרת פז'). **אימו:** מרת לאה רייצא (בת הגאון ר' שמואל כ"ץ מלאסק). **נשותיו:** מרת יטלה יוטה (זיווג ראשון- בת ר' יואל שהיה חתנו של הגאון רבי יהודה אריה לייב קאליש אב"ד אמסטרום), מרת רבקה אסתר (בת הגאון ר' יצחק אברהם כ"ץ, רבה של פינטשוב ומח"ס 'כתר כהונה'). **מרבותיו:** סבו, ר' פנחס זליג. **ילדיו:** ר' בנימין זאב ומוערבוי ובן נוסף. **חתנו:** הגאון ר' ישעיה בנט. **מספריו:** **ישו"ת שמן רוקח** - ביאורים על מאמרי חז"ל **ישערי דעה** - על שולחן ערוך יורה דעה **ימנחת ערב** - דרשות **יקונטרס החזקות** - ענייני חזקות **יתורת חסד ישערי חכמה יעיני העדה**.

מימי נעוריו היה ישן כשעתיים בלילה. אם התארכה לו שנתו לא ישן יותר מארבע שעות. גם כשישן לא פשט את מלבושיו משבת לשבת ולא עלה על יצועו לגמרי אלא הניח את גופו על המיטה ורגליו השאיר תלויות למטה על כיסא. נכדו, ר' שמואל אהרן מינץ זצ"ל, סיפר שדרכו של רבינו בעת הקיצו משנתו, היה מספר מה שחידש בחלומו חידושי תורה. לפעמים כתב חידושים שחידש בחלומו בספר.

במוצאי יום הכיפורים לא היה אוכל אלא מיד בגמר תפילת ערבית היה יושב ועוסק בתורה עד הבוקר. **בלילה הזה זכה לגילוי אליהו הנביא זכור לטוב.**

בשנת ה'תקנ"ד פרצה מלחמה גדולה בארץ פולין בה המדינה נקרעה בין שלושת שכנותיה: רוסיה, פרוסיה ואוסטריה. היהודים סבלו רבות מכך כי צוררי היהודים ניצלו היטב את האנדרלמוסיה ששררה. גדודי הצבא הסתערו בשצף קצף על גופם וממונם של ישראל. הם לקחו שלל וביזה. בכל מקום הם נטפלו תחילה אל רבני ופרנסי הקהילות ולקחו אותם בשבי ותבעו מהיהודים הון כדמי פדיון.

פעם אחת בערב שבת קודש גדוד של אנשי צבא התנפלו על העיר פילץ. ראשי הקהל רצו בבהלה אל בית רבינו להזהיר אותו כדי שימיהר להסתתר מפני המציק. רבינו נשאר שקט ושאנן ולא שעה אל דבריהם. רבינו ישב ללמוד כדרכו והם יצאו מלפניו. פתאום שבו וצעקו בפחד: "מהר רבינו, הימלט על נפשך, כי כבר באו חיילי פולין בשערי העיר פילץ, הבה נימלט, פן יבולע לנו".

רבינו ישב על כסאו שאנן ואמר להם במנוחה: "אנוכי לא אירא, כי עוד מעט יעזבו השוללים את העיר עוד בטרם יבואו בה, וינסו בשבעה דרכים". כאשר רבינו אמר - כך היה. אחרי שעה קלה, הגיעה הידיעה, שחיילים רוסים דולקים אחרי גדודי פולין. מיד הם נסו בבהלה ובחיפזון גדול ועזבו את כל אשר להם ויהי למופת.

בשנת ה'תק"ס רבינו נסע לעיר וויען לצורך הדפסת ספר. בדרך נסיעתו עבר דרך ניקלשבורג שהייתה עיר גדולה מלאה חכמים וסופרים ובראשם עמד הגאון הגדול מרן הרב מרדכי בנט זצ"ל (אב"ד דק"ק ניקלשבורג וכל מדינת מעהרין). כאשר מהר"ם בנט שוחח עם רבינו הוא השתומם על עוצם גאונותו של רבינו, בחריפות ובבקיאות.

מהר"ם בנט כיבד את רבינו לדרוש בבית הכנסת הגדול בשבת קודש קודם חצות, לא כדרך הנהוג שהאורח ידרוש בשבת לאחר הצהריים. באמצע הדרשה התפלפל עם רבינו הגם שלא הייתה דרכו בכך אף פעם. לאחר שסיים את הדרשה פנה לרבינו ואמר: "לא פלפלתי עם כבוד תורתו כדי לנצחו, כי ידעתי שדבריו מוצקים ואין לדחותם. עשיתי כן רק כדי להרבות את כבודו ולכבדו".

למוותנותו של רבינו היתה לשם דבר, כבר בצעירותו היה מפורסם לשם ולתהילה בקרב הארץ ברוב חכמתו וצדקותו. רבינו ברח מן הכבוד והתנהג בענוות חן, ולא רמה ליבו בפרסום שמו הטוב. התנהגותו היתה בשפלות ובפשטות. כמעט בכל ספריו חתם **"קטן ערך ושפל ברך, הצעיר אלעזר"**.

אם ראשונים כמלאכים - הרב אלכסנדר סנדר שור זצ"ל

הגאון הרב אלכסנדר סנדר שור זצ"ל: נולד בשנת תל"ב (1672) בלבוב. מגדולי חכמי פולין ומעמודי ההוראה שבדורו. קבלה ביד המשפחה שהם מיוחסים עד ליוסף הצדיק, ועל שמו נקראת המשפחה "שור", על שם הפסוק "בכור שורו הדר לו". בשנת ה'תל"ד, בהיותו תינוק, התייתם מאביו. ועוד בצעירותו התפרסם כעליו ושקדן ומונה ע"י ר' יעקב יהושע פלק (בעל ה"פני יהושע", אב"ד לבוב) לרבה של היבנוב ואוהנוב, הסמוכות ללבוב, אך כעבור שנים בודדות החליט, שלא ליהנות מכתרה של תורה. הוא עזב את משרתו וחזר לז'ולקווא, שם שקד על תלמודו בהתמדה עצומה והתפרנס ממשרת י"ש.

עד מהרה נודע ברבים, ושמו יצא למרחקים כשר התורה, ענותן, פרוש וקדוש. כל גדולי ההוראה בדורו שיחרו לפתחו, הפנו אליו את ספיקותיהם, ולא זזו מהוראותיו ב"איסור והיתר". גדולי הדורות שיבחוהו, ומהם: ה'נודע ביהודה', בעל "פרי מגדים", ר' יוסף שאול נתנזון (מח"ס 'שואל ומשיב') וה'חתם סופר'. הוא השיב תשובות לשאלות רבות שהופנו אליו, שימש שם כ"מגיד מישרים" ועמד בראש ישיבה, בה העמיד תלמידים הרבה. קהילות חשובות ביקשו להושיבו בראשם, אך רבנו דחה את כל ההצעות ועד סוף ימיו לא כיהן ברבנות. בשנה האחרונה לחייו נאלץ לעקור דירתו לעיירת מרפא לרגל חולשת גופו. נפטר ב-כ"ז שבט תצ"ז (1737). חי כ-65 שנים, ציונו בז'אלקווא.

אביו: ר' אפרים זלמן (מגיד מישרים' בלבוב ומלומד בנסים). **אשתו:** בת ר' מרדכי ליבוש'ס (פרנס של ועד ארבע הארצות, ומנהיג קהילת ז'ולקווא). **מרבתי:** הגאונים ר' הלל ב"ר נפתלי הירץ מווילנא (מח"ס 'בית הלל' ורב ז'ולקווא), ר' שניאור. **ילדיו:** ר' זלמן, מרת הינדא (נישאה לר' מרדכי מרגליות), מרת דבורה (נישאה לר' ישראל). **מתלמידיו:** הגאונים ר' אפרים זלמן לוקוואר (בן אחותו) ור' מרדכי בר"ז. **מספריו:** **ישמלה חדשה** - פסקי הלכות **יתבואות שור** - דיון בענייני שחיטה וטרפות. ספריו התקבלו כספרי יסוד לכל שו"ב (ואף היו מגדולי ישראל שלא העניקו הסכמה לעסוק במלאכת השחיטה אלא למי שנבחר וידע על בוריו את הספר 'שמלה חדשה').

ידיד ורע היה לו לרבינו, ורבי יצחק אייזיק מז'ולקווא שמו (הוא אביו של הג"ר יהודה אהרן קלוגר אב"ד קאמרוב אבי הג"ר שלמה קלוגר מברודי). נפשו הייתה קשורה בנפשו, ואף כי היה צעיר מרבינו לא זזה ידו מתחת ידו. בצוואת עסקו כל השנים בתורה ובעבודה, בשנתו האחרונה של רבינו הוכרח מחמת חולשתו לנסוע בעצת הרופאים לעיירת מרפא, באותו פרק חלה גם ר' יצחק אייזיק את חוליו האחרון, שממנו לא קם, וכשהוא עדיין בדמי ימיו נסתלק לשמי רום. מספר חודשים טרם פטירתו של רבינו ה'תבואות שור', מקורביו של רבינו העלימו ממנו את דבר חוליו של רעו ואהובו, ובוודאי את דבר פטירתו, ועל אף שאלותיו התדירות לשלום רעהו, התחמקו אלו תמיד מלענותו על כך. מספר ימים לפני פטירתו נכנסו אליו ראשי העיר לבקרו. בבואם, שאל אותם פתאום: "האם ר' יצחק אייזיק חי?". השיבו לו: "כן". בשמעו את תשובתם אמר להם רבנו: "יודע אני, ששקר בפיכם, והלא הנה הוא עומד על ידי ומבקש ממני, שאקבר על ידו". תמחו והשתוממו איש אל רעהו, אך לא השיבו דבר.

אחר הסתלקותו, הלכו אנשי החברא-קדישא לחפור קבר לרבם הגדול ליד קברו של ר' יצחק אייזיק. אך עקב צפיפות המקום לא ידעו לשית עצות בנפשם איך לקיים צוואת רבם. בראות ראש החברה קדישא את המצב לא התיימש ולקח בידו את המעדר והחל לחפור סמוך לקברו של ר' יצחק אייזיק. אולי יקרה הנס. וראה זה פלא, ככל שהעמיק חפור הרגיש במו עיניו איך שהמקום הולך ומתרחב, עד שהושלמה חפירת הקבר. או אז ראו הכל ונוכחו, כי אותם קדושים, הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם לא נפרדו.

מעשה נורא שסיפר הרה"ק ר' איציק'ל מפשעווארסק ששמע מפי הרה"ק ר' יחזקאל משינאווא זיע"א: מרן הבעש"ט זיע"א הגיע פעם בדרכו לעיר אחת וסר לבית אכסניה. בעל האכסניה, שהכיר בערכו הרם של אורחו הנשגב, ערך לכבודה של תורה סעודה גדולה בהשתתפות כל בני העיר, הרב דמתא, הדיינים, ראשי הקהל וכו'. באמצע הסעודה, נתעוררה איזה שאלה על עצם מהעוף, והחל שם משא ומתן בנידון, אך אף אחד מהרבנים לא רצה לפסוק הלכה למעשה בפני הבעש"ט הקדוש, וכולם חיכו למוצא פיו.

פתח הבעש"ט ושאל את בעל האכסניה: "האם כל יוצאי חלצ'ך מסובים כאן עמנו?" כשנענה בהן, חזר ושאל: "האם אין חסר כאן אחד מהם?" בלית ברירה סיפר בעל הבית שחסר כאן בן אחד, שהיום נעשה 'בר-מצווה', אולם הוא שוכב במיטתו כאבן דומם מאז לידתו לפני י"ג שנים. הושיט הבעש"ט את מקלו לאחד מן המסובים, וציוה לו: "לך אל הבחור ואמור לו שיקום ויבוא לכאן". ויהי כשמוע הבחור את הדברים האלה, נתיישב על מיטתו ואחר קם על רגליו, לבש בגד שבת, ונכנס אל החדר, שם הסב הבעש"ט הקדוש ושאר המסובים. כשנכנס, נעמד הבעש"ט על רגליו מלא קומתו, וקידם אותו ברוב דרך ארץ כמקבל פני רב, והושיבו אצלו בראש השולחן, ופתח ושטח לפניו את דבר השאלה בסיימו: "פסוק נא הרבי", נתן ה"בר מצווה" את עיניו כמתבונן ושוקל בדבר, ופסק: "כשר!". מיד אח"כ ציוה הבעש"ט להחזירו למיטתו, וכשיצא מן החדר נעמד שוב וליווהו לחדרו ברוב הכנעה. הבחור נשכב על מיטתו ותיכף החזיר נשמתו ליוצרה.

אחר הדברים האלה סיפר הבעש"ט: "הגה"ק בעל ה'תבואות שור' מיהר פעם בערב שבת קודש בדרך אל המקווה, ובדרכו ניגשה אליו אישה אחת בשאלה על עוף. אך מכיוון שהזמן היה קצר, פסק לה אחר התבוננות קצרה – 'טריפה'. והנה", המשיך הבעש"ט, "בעוף זה הייתה מגולגלת נשמה אחת שאחר זה כמה גלגולים זכתה להיכנס בעוף כשר ולהגיע לידי ישראל, ובמה שהגאון הקדוש הטריפה, לא זכתה לבוא על תיקונה, ונדחתה שוב. אחר הסתלקותו של אותו גאון, באה אותה נשמה והזמינה אותו לדין לפני בית-דין של מעלה. לאחר דין ודברים יצא הפסק, שעל הגאון לרדת שוב לעולם, ושהנשמה תגולגל בעוף כשר, ושהוא יכשירה, ובכך תבוא על תיקונה, אולם, היות ורבינו החזיר את נשמתו הטהורה כפי שניתנה לו - נקייה מכל רבב של חטא מלבד דבר זה, התנה רבינו את הסכמתו לפסק זה, בתנאי שהיא שרוי בזה העולם כאבן דומם, כדי שלא יבא לידי ניסיון וקלקול חס ושלום. והנה, לעת הזאת שבא לידנו עוף זה, אשר בו נתגלגלה הנשמה הנ"ל, הוצרך להכשירה, כדי שיתקנה הגאון הקדוש בעל ה'תבואות שור', שאכן פסק עליה: כשר".

הגאון הרב מרדכי זאב שולמן זצ"ל - נולד בשנת ה'תרס"א (1901) בטיקטין שבפולין (שהיתה אז תחת שלטון האימפריה הרוסית). בגיל שבע נשלח עם אחיו הבכור ללמוד בתלמוד תורה בביאליסטוק הסמוכה. כבר בילדותו התמיד בלימודו. הוא הפציר בשמש ביה"כ והוא הסכים להשאיר לו את בית הכנסת פתוח בלילות. בגיל 12 התייתם מאביו ונשלח לבריסק אל דודו, הרב חיים יעקב שולמן (שימש דיין אצל מרן הרב חיים סולובייצ'יק). בבריסק למד בישיבה קטנה של הרב אלחנן וסרמן הי"ד. בגיל בר-מצווה רצה לעזוב את הישיבה אך הרב וסרמן שכנע אותו להישאר ולמד איתו בתמורה חברותא את פרק איזהו נשך במסכת בבא מציעא. במלחמת העולם הראשונה נדד לסטובץ והתארח אצל קרוב משפחה. שם נפגש עם מרן חזון אי"ש. בהמשך התחבב על החזון אי"ש ולמד עמו בחברותא ונעשה לבן בית אצלו. מרן החזון אי"ש לאחר תקופה יעץ לו להצטרף לישיבה. רבי מרדכי נסע למינסק ונכנס לישיבת סלובודקה ששהתה שם באותה תקופה. בשנת ה'תרע"ז (1917) עברה הישיבה והחפץ חיים לסומיאץ'. בסומיאץ' הצטרף לשיעורו של החפץ חיים בסדר קדשים למבוגרי הישיבה, והיה מתערב ושואל כאחד הבחורים הוותיקים. החפץ חיים שלחו לשליחויות קודש ומסירת דרשות חיזוק בעירות הסביבה.

בשנת ה'תרע"ט (1919) נסע עם קבוצת בחורים ללמוד בישיבת סלובודקה ששהתה אז בקרמנצ'וג. בשנת ה'תר"פ (1920) כשהחלו פרעות פטלורה חזר לבית אמו בטיקטין. כשהגיע לשם חלה והיה בסכנת חיים. קיבל על עצמו לחזור לישיבה מיד כשיחלים. לאחר שהבריא נסע לסלובודקה. שם נחשב לעילוי והיה ממקורבי הסבא מסלובודקה. בשנת ה'תרפ"ד (1924) עלתה הישיבה לחברון. שם יוחד לו חדר בעליית הגג והיה לומד ברציפות בהתמדה כבר משלוש לפנות בוקר ונחשב לסמל ההתמדה בישיבה. בשנת ה'תרפ"ז (1927) לאחר פטירת 'הסבא' חזר לסלובודקה. בשנת ה'תרצ"א (1931) עלה לישראל והתגורר במשך חצי שנה בתל אביב. לאחר מכן חזר לליטא ומשם לסלובודקה שם הסתגר בעליית גג ולמד. בשנת ה'תרצ"ה (1935) החל למסור שיעורים בישיבת סלובודקה. בשנת ה'תרצ"ט (1939) כשחלה חמיו, לקח על עצמו גם את העול הכלכלי של הישיבה ונסע לארצות הברית לגייס כספים. כשהיה בארצות הברית פרצה מלחמת העולם השנייה. רבינו נשאר שם ופעל למען יהודי אירופה. במהלך המלחמה המשיך לדאוג לישיבת סלובודקה. שלח כספים לכולל אברכים שייסד חמיו בירושלים. בכל תקופת המלחמה נשארו אשתו ושלושת ילדיו בקובנה ועד לאחר תום המלחמה לא ידע מה עלה בגורלם. בשנת ה'תש"ו (1946) עלה לישראל ועזר לחמיו לפתוח את הישיבה מחדש בבני ברק. נשא בעול הגשמי, בהשגת מימון לבניית ואחזקת הישיבה. לאחר פטירת חמיו שימש כראש ישיבת סלובודקה בבני-ברק. השתדל לברוח מפרסום וכבוד. נפטר ב-כ"ז שבט ה'תשמ"ב (1982). חי כ-81 שנים. ציונו בבית הקברות שומרי שבת, זיכרון מאיר בני ברק.

אביו: ר' שמחה שמואל (מראשוני ישיבת סלובודקה, מתלמידי ישיבת קלם ומלומדי הכולל בנובהרדוק של הרב יחיאל מיכל הלוי אפשטיין). **אשתו:** מרת חיה מרים (בתו ר' יצחק אייזיק שר, ראש ישיבת סלובודקה). **ילדיו:** בנו ר' צבי. בתו: מרת אסתר רבקה (נישאה לר' עמרם יצחק זקס). בת נוספת נישאה לר' משה הלל הירש. **מרבתי:** הגאונים אביו, ר' שמחה שמואל, ר' חיים יעקב שולמן, ר' אלחנן וסרמן הי"ד, ר' נפתלי טרופ, ר' ישראל מאיר הכהן (מרן החפץ חיים), ר' נתן צבי פינקל (הסבא מסלובודקה), ר' דוד רפפורט (מח"ס 'מקדש דוד'), ר' חיים עוזר גרוז'נסקי ור' חנוך אייגש. **חברותא:** מרן ר' אברהם ישעיהו קרליץ (החזון אי"ש). **מספריו:** **יאור הצפון** - שיחות מאת רבו הסבא מסלובודקה.

פרסומה הרב של ישיבת סלובודקה שבבני-ברק הקנה לה שם בכל העולם, מה שהיה יכול להקל רבות על מצבה הכספית. ראש ישיבתה רבי מרדכי שולמן יישר את מידותיו ועידנם כך שפעמים רבות עמדו בסתירה להשתדלות העסקנים הדואגים לגשמיות. פעם עשיר גדול ביקש להשאיר סכום כסף אדיר בישיבה, אבל הרב שולמן סירב. לתמיחה המקורבים הסביר כי הוא ירא שדעותיו המקולקלות של האיש יחבלו בסברות העדינות של התלמידים העמלים בתורה. אם כך לא שווה לו כל התרומה.

הגאון הרב יצחק זילברשטיין שליט"א שהיה תלמיד בישיבה סיפר שביום מן הימים ראה את ראש הישיבה שמח במיוחד. כששאלו לפשר העניין נענה שהיום היא קיבל לראשונה כסף מביטוח לאומי ובו יוכל לרכוש מצות וארבעת המינים מכסף ללא חששות, "לכם - משלכם". "כשאני מלמד בישיבה ומקבל משכורות", הרב שולמן תינה את צערו בפני תלמידו הנדהם, "מי אמר שאני ממלא את תפקידי כראוי? אולי סרך גזל במשכורת שבידי? ממן המגיע מביטוח לאומי הוא שלי ללא ספק ובו אוכל לצאת ידי חובה".

ואחד רבינו פנה למזכיר הישיבה, ומסר לו סכום כסף גדול ואמר לו: "אני מבקש ממך שכאשר יזדמן לך להיות בבנק, פרוט סכום זה לשטרות של עשר לירות". כשהבחין ראש הישיבה בפליאתו של המזכיר, הסביר: "הבחנתי שבשעת תפילת שחרית בישיבה, לא מצויים עניים המחזרים אחר צדקה, כמו בכל בתי הכנסת. הסיבה לכך כי הישיבה ממוקמת על הר גבוה (גבעת רוקח) וקשה לעניים לטרוח ולעלות את ההר בשביל מקום תפילה אחד שיכולים להתרים ולא שווה להם המאמץ והזמן. לנו חסרים את הזכויות של הצדקה. לכן החלטתי שכל עני שיגש אלי, אתן לו עשר לירות... (סכום גדול באותם ימים, לעני בודד) וכך יראו העניים שכדאי להם להתאמץ, לעלות ולהיכנס לישיבה. (מעובד מתוך 'הלמות עמלים')

המקובל הרב נסים פרץ זצ"ל - נולד ב-ו' בתשרי ה'תש"ז (1946) בעיר דאטץ במרוקו (ליד העיר מארקש). כשהיה בערך בן חמש קיבלו הוריו את האישור המיוחל לעלות לארץ. הם גרו במעברה בירוחם. יום אחד, נחטף רבינו עם עוד כמה מילדי המעברה על ידי הפדאיון הערבים ובחשדי שמים כוחות הביטחון הצליחו לשחררם. בעקבות זאת עברה המשפחה למעברה התימנית בגן יבנה. רבינו התחנך אצל ה'מורי' התימני עד שהגיעו משפחות נוספות מיוצאי מרוקו ונפתח ת"ת לעדת מרוקו. עד גיל 11 שנים למד בבית ספר אזורי, ואחר כך עבר לישיבה תורנית 'שערי שלום' במסמיה.

בהמשך עבר ללמוד בישיבת 'נחלת ראובן' בפתח תקווה (נספחת לישיבת 'לומז'ה'). בתחילה הצמידו לו אברך לעזור לו בלימוד. אולם תוך זמן קצר הפך לאחד מהעילויים בישיבה והפקידו בידיו קבוצת בחורים ע"מ שיקדם אותם בלימוד. בהמשך למד בישיבה גדולה 'אוצר התלמוד' ואף שימש כמגיד שיעור בישיבה.

באותם הזמנים, המגיד-שיעור ר' מיכאל ארליך (אביו של האדמו"ר מקוידניוב) הקים ישיבה לבחורים מכל רחבי הארץ כדי לחזקם בלימוד התורה. הוא ביקש מרבינו שיעזור למצוא בחורים לישיבה והרב בתקופת בין הזמנים היה מכתת רגליו מחיפה בצפון ועד באר-שבע בדרום. בהמשך התבקש לעזור לבחורים הללו ומדי יום ביומו בשעות הערב היה מגיע רבינו באוטובוסים ועוזר להם. בהמלצת הסטייפלר זצ"ל עבר לישיבת 'חברון' בירושלים.

לאחר חתונתו התחיל ללמוד קבלה אצל המקובל הגאון הרב מרדכי שרעבי זצ"ל והיה לתלמידו המובהק. בשנת ה'תשמ"מ (1980) התחיל לייסד את מוסדות 'בית אל' וישיבה קטנה 'מסילת ישרים רמ"ח לוצאטו', תלמוד תורה 'תורת ישעיהו', כולל אברכים ללימודים יום שלם בעיון, בהלכה, כולל ערב, כולל בעלי בתים, כולל גבוה להוראה וכולל חצות, בו שוקדים אברכים מובחרים תלמידי חכמים מובהקים על לימוד תורת הנסתר, מחצות הלילה עד הנץ החמה.

בנוסף הקים קרנות גמ"ח להלוות כספים לנזקקים, וארגון חסד המחלק מדי חודשיים מוצרי בשר לאברכים במחירים מסובסדים, עזרה במצרכים בתקופות החגים, חלוקת מכשירי כתיבה וילקוטים חינם, שיעורי תורה בכל רחבי הארץ,

מפעל הנצחה קהילתי, שיעורי נשים, בית כנסת מפואר בבני ברק, ימי תפילה, נסיעות לקברי צדיקים, תיקוני שובבי"ם ועוד. בעל אהבת ישראל בלתי מצויה, אציל נפש ולבבי, איש חסד בעל מאור פנים וחיוך, ישר, ירא שמיים, צנוע ועניו שנהג בפרישות. שקדן עצום. בקיא בכל תחומי התורה ובפרט בדרך הסוד והקבלה. שימש כמוהל. קירב רבים לאביהם שבשמיים באהבה רבה. רבים פנו אליו ונושעו. בתקופה האחרונה לחייו סבל ייסורים מרים - אך קיבל הכל באהבה והצדיק עליו את הדין. נפטר ב-כ"ח שבט ה'תשע"ב (2012). חי כ-65 שנים. כ-20,000 איש ליוו אותו בדרכו האחרונה, והוא נטמן בבית העלמין בבני ברק.

אביו: ר' מימון (עסק בצורפות). **אמו:** מרת סוליקה. **אשתו:** מרת רחל (בת החזן ר' רפאל אבוהב). **ילדיו:** 13 ילדים. ביניהם: ר' שלום, ר' משה חיים ור' אברהם ישראל (המשמשים כרבנים במוסדות שהקים). **חתניו:** ר' שמואל אביטן (מח"ס 'תרומת הדשן'), ר' אלישיב קוביוף (הקים ישיבה בעיר אלעד, בה לומדים בכל מחזור מעל 120 בחורים). **מרבתי:** ר' מרדכי שרעבי (בקבלה- רבינו היה תלמידו המובהק), ר' צבי הוסטר, ר' שלמה לוי, ר' ראובן כץ (הרב הראשי לפתח-תקווה), ר' יוסף ברוכמן, ר' מיכאל ארליך.

כאשר מינה הרב מיכאל ארליך (אביו של האדמו"ר מקוידניוב) את רבינו כמגיד שיעור בישיבה, הבטיח לו סכום מסוים עבור כך. רבינו הסכים ונתן שיעורים בישיבה במשך יותר משנה. כל פעם היה מקבל צ'ק כפי שהובטח לו, אך לישיבה לא היה אפשרות לפרוע את הצ'קים וכך הצטברו אצל הרב חבילת צ'קים. לאחר זמן הרב בגדלות נפשו לקח את כל חבילת הצ'קים ואמר לעצמו: "במי אני נושה?! במורי ורבי!". מיד לקח את כל הצ'קים וקרעם, והודיע לרב ארליך שהוא מוחל לו ואין צריך לשלם לו על כל אותה תקופה ארוכה בהם לימד.

"ום אחד אמא שלי חשה כאבים והרגישה גוש. היא עשתה צילום, ובצילום אמרו לה - זה לא נראה טוב, ושתלך לרופא עם הצילום. לקחתי ממנה פדיון לרב פרץ, ובאתי אליו, ואמרתי לו מה שאמרו בצילום. הוא הרהר קצת, לקח את הפדיון ואמר: "לפעמים בצילום לא רואים טוב, אל תדאג, בעז"ה יהיה בסדר".

אחרי זה אמא שלי הלכה לרופא, ששלח אותה לצילום יותר מקיף ומקצועי, והתוצאות שם הראו: שהכל בסדר! וב"ה עברו כמה שנים והכל בסדר... אחרי שסיפרתי לבתו את הסיפור הזה, היא אמרה שזה פשוט לא ייאמן, כי היה עוד מקרה דומה של אדם עם גידול בראש, והרב בירך אותו שיבריא, והגידול נעלם אח"כ וכו' יש לציין שהרב בעצמו חלה במחלה הקשה הידועה". (כנראה הצדיק לקח על עצמו את חוליים של אחרים)- מפי ר' ר.ו.

האדמו"ר הרב מרדכי גולדמן מזוועהיל זצ"ל - נולד ב-י"א חשוון ה'תרס"ו (1905) בעיר זוועהיל שבאוקראינה. כבר מקטנותו ראו כי לגדולות נוצר והתמדתו הייתה מופלאה במשך כל חייו. עוד בצעירותו כבר הרביץ תורה בפני בחורים פליטי חרב משיבת נובהרדוק שגלו לזוועהיל ומצאו אכסניה בבית זקנו. עקב נגעי ההשכלה וההתקדמות שפשתה באוקראינה והפילה רבים, רבינו נשאר כמעט יחידי מול חבריו.

רבינו נשאר לבד בצל סבו הגדול כשאביו נלקח ע"י ה.נ.ק.ו.ד. הקומוניסטית לערבות סיביר עקב 'עוון' הפצת היהדות. כאשר חש שבמצב הנורא שהשתרר ברוסיה אי אפשר להישאר במקום, הזמין שלושה סרטיפיקטים (אישורי עליה), בעבורו ובשביל סבו ובשביל הגבאי, לאחר תקופה מצא מעטפה שנשלחה מא"י ובה שני סרטיפיקטים וכך עלה לארץ. בצום גדליה בשנת ה'תרפ"ו עגנה ספינתם בנמל יפו. סבו פנה אליו ואמר: "אנו זורקים את איצטלת השררה לים" ... וגזר עליו שלא יגלה את זהותו בארץ הקודש.

רבינו נכנס ללמוד בישיבת 'שפת אמת' בירושלים כשהוא מוסיף קדושה על קדושתו, שם לילות כימים בעסק התורה הקדושה תוך התנזרות מוחלטת מענייני עולם הזה. חבריו ספרו, כי מעולם לא ראו אותו ישן על מיטתו שנת קבע, וכאשר היה מתעייף היה שוכב לשעה קצרה ומיד חוזר לתלמודו. ימים שלמים חי על מים בלבד, וכשפעם נדמנה לו חתיכת לחם יבשה הוליכו מיד למאכל אל סבו שאיש לא ידע את זהותו.

לאחר פטירת מרן אביו, ב-כ"ד חשוון ה'תש"י (1949), הוטל על רבינו עול ההנהגה של עדת החסידים. עם תחילת הנהגתו בנה בית-המדרש ולצורך זאת כיתת את רגליו בקצווי תבל במסירות נפש עילאית, במשך תקופות ארוכות, למען הצלחת וביסוס מוסדות הקודש. רבינו בעצמו כיהן כמגיד שיעור ומרביץ תורה, ודאג במסירות נפש לצורכי תלמידי הישיבה. ענוותן מופלאה. אהבת הבריות הייתה אצלו מדהימה. שימש כאוזן קשבת לרבים. גאון בנגלה ובנסתר. מידת האמת הייתה נר לרגליו. נפטר ב-כ"ח שבט ה'תשל"ט (1979). חי כ-74 שנים. ציונו בהר הזיתים בסמיכות לסבו, מרן האדמו"ר ר' שלמה.

אביו: האדמו"ר הרב גדליה משה מזוועהיל. **אימו:** הרבנית מרת פייגא דבורה (בת הרה"ק רבי דוד שלמה מקוברין, [גיסו של האדמו"ר הרב שלמה מזוועהיל] חתן האדמו"ר הרב מרדכי [הראשון] מזוועהיל [אביו של האדמו"ר הרב שלמה]). **סבא:** (מצד אביו): האדמו"ר הרב שלמה מזוועהיל. **אישתו:** הרבנית מרת אסתר שיינא רחל (בת הרה"ק רבי שמואל מרדכי מנשכיז). **מרבתינו:** סבו, האדמו"ר הרב שלמה מזוועהיל. **חברותא:** הרה"ק ר' יוחנן טברסקי (האדמו"ר מרחמסטריוקא). **בניו:** ר' אברהם זצ"ל, האדמו"ר מזוועהיל (מח"ס 'אור אברהם'), ר' יוסף זצ"ל (עמד לימין אביו בהקמת המוסדות הקדושים), ר' יעקב לייב זצ"ל (רב ביהמ"ד זוועהיל ב"ב), ר' שלמה זצ"ל (האדמו"ר מזוועהיל ארה"ב), יבדלחט"א ר' דוד שליט"א (רב ביהמ"ד זוועהיל ב"ב), ר' שמואל שליט"א (משיכון סקווירא ארה"ב), ר' ישראל שליט"א מירושלים. **חתניו:** האדמו"ר משומרי אמונים זצ"ל, האדמו"ר מזוטשקא שליט"א, האדמו"ר מקאמרנא גב"ש שליט"א, האדמו"ר מטמשוואר ארה"ב שליט"א. **מספריו:** **יקרא דמלכא** - על חמישה חומשי תורה ומגילת אסתר.

רבינו בגיל צעיר הוסמך להוראה על ידי הגאון ר' חיים זוננפלד זצ"ל רבה של ירושלים ועוד רבנים. אולם רבינו אינו מראה זאת לאיש, כשנודע להנהלת הישיבה על היתרי הוראה שבידו, ביקשו ממנו שישאלם על מנת להראותם לידידים מתומכי הישיבה (אפשרות צילום לא היתה אז) ומאז לא נמצאו ברשות רבינו ואף לא דרש אותם.

אוהבן של ישראל היה רבינו וצרות נפשם נגעו לו עד למאוד, צם צומות רבים עבור צרות יהודים שלא הכירם אפילו, לפעמים מנדד שינה מעיניו לילות שלמים ומאריך בתפילה על צרתם, הרה"צ ר' אליהו ראטה זצ"ל סיפר כי פעמים רבות כשרבינו שכב על מיטתו ונדמה היה שהוא נם את שנתו, הבחין שהוא מתכסה תחת כסתו באין רואים ובוכה ללא הפוגות על צרות עם קודשו עד שהכרית הייתה רטובה מדמעות. הרה"ח ר' נחום רבינוביץ זצ"ל נקלע פעם לביתו בתחילת קבלתו עול המנהיגות, ומצאו כואב ומתאנח על מיטתו, בהתבטאו שלא ידע כי כה מרובים הם צרות ישראל.

יפר הרה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל שהיה לו שיעור קבוע בתורת הח"ן עם רבינו יחד עם עוד זקנים מהחסידים היה רגיל לספר שפעם באמצע השיעור הבחין כי רבינו שבור לרסיסים וראשו ולבו בל עמו. ר' אליהו ביקש לדעת מדוע, והתברר כי לפני השיעור נכנס יהודי להתנות לפני רבינו את צרתו, דבר שנגע מאד לליבו הרחום.

אצל רבינו ראו הכל התגלמות פשוטה במידותיו ובהנהגותיו של רועה נאמן ומנהיג ישראל אמיתי כאשר אינו חס על בריאותו ועל כבודו מכתת רגליו להשכין שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחבירו, מטגן בעצמו חביתה לאישה מסכנה שנקלעה לביתו.

עבודה מיוחדת במינה ראו אצל רבינו בעבודת התפילה בו היה עומד רבינו ומשתפך בשיחה לפני קונו ואינו מרגיש כלל בסובבים אותו. סיפר הרה"ח ר' יעקב אייזנבאך זצ"ל, כשפעם בסוד שיח נסובה השיחה על מחשבות זרות בתפילה, הפטיר רבינו, **שהוא אינו יודע מחשבות זרות בתפילה מה היא.**

תודתינו נתונה לרב יהודה רוט שליט"א - מכון אל ההרים זוועהיל בעזרת הכנת מאמר נפלא זה

האדמו"ר הרב נתן דוד רוזנבאום מזוטשקא זצ"ל- נולד כבן זקונים ב-ג' סיון ה'תש"ה (1945) בדורוהי שברומניה. מילדותו ניכר כי לגדולות נוצר בשקידתו בתורה הקדושה, בהתמדה מופלאה, ביראת שמיים, במידות נאצלות וברגישות נדירה לזולת. כשהיה בן שלוש שנים בליל הסדר כאשר פתחו את הדלת לאלוהי הנביא שאל בתמימות: "מי היהודי שנכנס?", אביו הק' היסה אותו ואמר: "לא כל מה שרואים צריך לספר". בשנת ה'תש"ח (1948) הוריו עברו להתגורר בקראון הייטס שבברוקלין. למד בישיבת 'צעהלים' ובישיבת 'שערי ישר' בניו-יורק. לאחר תקופה קצרה התמנה למנהל הרוחני של ת"ת בעלזא בויליאמסבורג. הקים ת"ת וישיבה 'יגדיל תורה' של חסידי גור בבורו-פארק. ב-כ' סיון ה'תשל"ג (1973) נפטר הסבא, ר' איתמר מנדבורנא, ואביו ביקש לעלות לארץ. רבינו שעשה חיל בתפקידו בת"ת, החליט לעזוב את הכל ולעלות עם אביו, מתוך מסירות נפש לכיבוד אב, למרות שה'בית ישראל' מגור התחנן אליו שיישאר למען עתיד הת"ת. בארץ ישראל התחיל לשמש כמנהל הרוחני בת"ת דושינסקיא ות"ת סערט ויז'ניץ בבני ברק.

ב-י"ד תמוז ה'תש"ס (2000) אביו נפטר ורבינו התחיל למלא את מקומו כאדמו"ר השני של חסידות זוטשקא בבני-ברק. המשיך במפעל 'שונה הלכות', שבמסגרתו נבחנו מדי חודש על שו"ע ומשנה ברורה הלכות שבת. יסד מחדש במסירות נפש את כולל ה'ל' שבת שאביו ייסד. ענוותן. כל ימיו, ייחס בענווה יתירה כל דבר לאביו הגדול וכך אמר: "הישועות והברכות, הכל מכוחו של אותו זקן". היתה לו אהבת ישראל עצומה. הצליח לקרב יהודים רבים לתורה ולחסידות. את מעשי החסד שלו הסתיר עד כמה שניתן. גאון בתורה. כל מי שדיבר איתו בלימוד, בכל נושא שהוא, ובכל מקום על פני הש"ס והשו"ע, ראה את בקיאותו העצומה בכל מכמני תורה. סבל כל ימיו וידע חולי ומכאוב, במחוישי לב. במהלך השבעה נשמעו מאות סיפורי הוד על רבינו שאותם הסתיר בחייו. בעל רוח-הקודש. נפטר במוצאי שבת, כ"ח שבט ה'תשע"ט (2019). חי כ-74 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים סמוך לאוהל אדמו"ר נדבורנא. על פי צוואתו, ארבעת בניו המשיכו את דרכו כאדמו"רים בחסידות זוטשקא. בנו ר' אשר ישעיה מילא את מקומו בבני-ברק.

סבא (מצד אביו): האדמו"ר ר' איתמר מנדבורנא. **אביו:** האדמו"ר רבי יצחק אייזיק. **אימו:** מרת חנה (בת ר' נתן דוד הכהן הולנדר- רבה של אמסאנא שבגליציה). **אשתו:** בת האדמו"ר ר' מרדכי גולדמן מזוועהיל (מח"ס 'יקרא דמלכא'. נישא בשנת ה'תשכ"ו). **מרבתי:** אביו, האדמו"ר ר' יצחק אייזיק, ר' יצחק דוב קופלמן (ראש ישיבת 'שערי ישר' בניו-יורק). **חברותא:** הגאון ר' משה ניישלוס (אב"ד סרדהלי ורבו של שיכון סקווירא בארה"ב). **בניו:** האדמו"ר ר' אשר ישעיה (ממלא מקום אביו בבני ברק), האדמו"ר ר' גדליה משה (האדמו"ר זוטשקא אמסנא בבני ברק), האדמו"ר ר' שלמה (מרבני ישיבת טשעבין. האדמו"ר מזוטשקא בירושלים), האדמו"ר ר' מרדכי (האדמו"ר מזוטשקא במונסי). **חתניו:** המשפיע החסידי ר' אברהם אלימלך בידרמן, ר' יעקב ישעיה זאב גראס (רב בית המדרש האלמין בביתר), האדמו"ר ר' חיים לייפר (האדמו"ר מטמשוואר אלעד), ר' מנחם קאליש (האדמו"ר מאמשינוב ארצות הברית). **מספריו:** **ימכתם לדוד ינזר/נועם דוד.**

ת"ח אחד שהגיע לנחם סיפר: לפני עשרות שנים אובחנה אצלי פריצת דיסק. אושפזתי בבית-הרפואה תל-השומר. אחד הרופאים הגיע אלי ואמר: "אורח חשוב הגיע לבקר אותך". לפתע הווילון הוסט ורבינו זצ"ל נכנס לחדר, עם חיוכו שובה הלב, מתעניין במצבי ולאחר מכן מודיע: "הבאתי לך לכאן רפלקסולוג מעולה שיטפל בך"... כל כך היה אכפת לו ממצב בריאותי, עד שהשקיע מאמצים גדולים וחיפש את איש המקצוע שיוכל לעזור לי. לא יאומן! אחרי שהשתחררתי מבית הרפואה, כאשר הרבי היה פוגש אותי, הוא תמיד אמר לי: "תזכור את הקשיים והסבל שהיו לך שם בבית הרפואה. תודה לה' יתברך שאתה בריא..."

אחד הבנים מספר שפעם חבר שאל אותו: "מה אביך עשה היום בתל אביב?". לא ידעתי מה להשיב לו והחלטתי לשאול את אבא, אבל הוא העדיף להתחמק. כשלחצתי עליו, התברר, שמדובר ביהודי חולה שגר בבני ברק והיה צריך לעבור טיפולים אצל רופא בתל אביב. מכיוון שהרבי ידע שהוא לא ייסע לבדו מסיבות שונות, הזמין מדי שבוע מונית על חשבוננו ולקח את החולה אל הרופא בתל אביב. במהלך הטיפול הרבי היה מחוץ לבית הרופא, ממתין עד לגמר הטיפול. כך נהג במשך תקופה ארוכה.

הרה"ג רבי יצחק דיין, אחד מרבני חולון, סיפר: פעם נסעתי עם הרבי לליז'נסק וישבתי לצידו במטוס. במהלך הטיסה נרדמתי. אחרי שהתעוררתי מצאתי את עצמי 'מונח' על הרבי. התברר לי שכך היה לאורך כל השעות שישנתי... אין ספק שהדבר לא היה נוח לרבי, אבל הוא לא עשה שום תנועה כדי 'להוריד' אותי ממנו... לא די בכך, אלא מיד כאשר התעוררתי הגיש לי דברי מאכל וביקש שאטעם...

בימי השבעה הרה"ח ר' יעקב גולדברג, ששימש כמלמד בת"ת גור בניו-יורק, הגיע לבית האבלים. הוא סיפר על דבר מפעים שאירע בעת מבחן שנערך בחיידר. הרבי ששימש כמנהל רוחני נכח בעת המבחן. בתום האירוע אחרי שכולם התפזרו, הרבי רמז לאבא של אחד הילדים שיגש אליו. "תיגש בדחיפות עם הבן לרופא שמתעסק ברפואת המוח", אמר. האבא לא הבין מה רוצים מהבן שלו. "הילד שלי בריא לחלוטין", אמר. "אני מיעיק לך שתיגש איתו לרופא", הרבי חזר על דבריו. האבא מיהר לעשות כדברי הרבי. מה התברר? במוח של הילד היה גידול, ואלמלא היו ממתנים עוד זמן-מה, יתכן שלא היה ניתן להצילו. לאחר מעשה האבא ניגש לרבי והודה בדמעות על העצה המופלאה. הרבי נשמע כמתנצל: "אל תחשוב שיש לי רוח הקודש. בעת המבחן שמתי לב שדיבורו של הבן נקטע מדי פעם. ראיתי שזה לא מגומם אלא משהו פנימי יותר שמגיע מהמוח, לכן אמרתי מה שאמרתי". היתה זו יותר מכל, סיים הרב גולדברג, אבחנת הלב של הרבי. הוא היה בבחינת ליבן של ישראל, והצליח לחדור אל הלבבות של התלמידים. מכיוון שהיה בפנים, ידע מה שמתרחש שם...

לא פעם היה ניתן לראות את רבינו סוחר סלים כבדים ברחוב. התברר שאלו היו סלים של אנשים מבוגרים. כשהרבי ראה אותם הציע את עזרתו ונשא את המשא הכבד עד לפתח ביתם. (הסיפורים הנפלאים על מידותיו של הצדיק מעובדים מתוך 'קול ברמה')

הרב נתן נטע צבי פינקל המכונה ה'סבא מסלובודקה' זצ"ל- נולד בראסיין בליטא בשנת ה'תר"ט (1849). בגיל צעיר מאוד התייתם מהוריו וגדל בבית דודו בוויילנה. בגיל 15 נישא לנכדתו של ר' אליעזר גוטמן (רב העיר קלם). בשנים הראשונות לאחר נישואיו ישב על שולחן חותנו, והתפרסם כמופלג בתורה. מפעם לפעם היה יוצא לדרוש בעיירות הסביבה. בנדודיו הגיע לעיר ראסיין, ורב העיר, ר' אלכסנדר משה לפידות, שהיה מקורב לתנועת המוסר, התרשם ממנו. ר' אלכסנדר מסר לר' נתן מכתב אישי לר' שמחה זיסל ז"ו ('הסבא מקלם'), וביקש מה'סבא' לשים את עינו על רבינו. ר' נתן, שלא ידע מתוכן המכתב, מסרו לר' שמחה, שהחל בעקבותיו לקרבו ולהדריכו בדרכה של תנועת המוסר. בקלם התפרסם כושר ההשפעה שלו על הסובבים, ורבים הצטרפו עקב השפעתו לשורות תנועת המוסר.

עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה בשנת ה'תרע"ד (1914), פוזרה ישיבת סלובודקה. ר' נתן שהה באותה עת בגרמניה, ונעצר מיד כנתין רוסי. ישב במעצר כמחצית השנה עד ששוחרר. בשנת ה'תרפ"ד (1924) עמדה הישיבה בפני סכנת סגירה: החוק הליטאי קבע כי כל ישיבה שלא תלמד לימודי חול כלליים לא תוכר על ידי השלטונות, ותלמידיה יגויסו לצבא. בעוד ישיבות אחרות קיבלו את החוק החדש, סירב הרב בתוקף, ולאחר שחלק מתלמידי הישיבה קיבלו צווי גיוס גמלה בלבו ההחלטה להעביר את הישיבה לארץ. במהלך השנים ה'תרפ"ד-ה'תרפ"ה (1924-1925) עלו כל תלמידי ורבי הישיבה לארץ והישיבה השתקעה בחברון, בה שכנה עד לפרעות ה'תרפ"ט. למרות זקנותו וחולשתו, השקיע בישיבה בחברון את כל מרצו ודמו. זמן קצר לאחר העלייה נפטר בפתאומיות בנו ר' משה. בסוף שנת ה'תרפ"ו (1926) עבר להתגורר בתל אביב, בשל האקלים הקר בחברון שהזיק לבריאותו. בריאותו התדרדרה, ונפטר בכ"ט בשבט תרפ"ז (1927) בירושלים. חי כ-78 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

אביו: ר' משה. **ילדיו:** ר' אליעזר יהודה (ר"י מיר), ר' משה (ר"י כנסת ישראל בחברון), ר' אברהם שמואל (משגיח בישיבת כנסת ישראל בחברון), ר' ראובן. **בנותיו:** מרת גוטל (נישאה לר' אייזיק שר, ר"י סלובודקה), מרת שרה ליבא (נישאה לר' שלמה יהודה לייב פלצניסקי), בת נוספת (נפטרה לפני החתונה- הייתה מאורסת לר' נפתלי טרופ). **מרבתי:** ר' שמחה זיסל ז"ו ('הסבא מקלם'). **מתלמידי:** הגאונים- חתנו ר' יצחק אייזיק שר (ר"י סלובודקה). בנו, ר' אליעזר יהודה (ראש ישיבת מיר). ר' משה מרדכי אפשטיין (ר"י חברון). ר' יחזקאל סרנא (ר"י חברון). ר' יחזקאל לוינשטיין, ר' יחיאל יעקב וינברג (מח"ס 'שרידי אש'). ר' אהרן קוטלר, ר' איסר זלמן מלצר, ר' יהודה לייב חסמן, ר' יצחק יעקב רודרמן, ר' יעקב קמינצקי, ר' נפתלי טרופ, ר' ירוחם ליבוויץ ועוד.

הרה"ג איסר זלמן מלצר היה רגיל לנסוע מידי פעם לעיר חברון כדי להשתטח על קברי האבות. למסעות אלו היו גלווים אליו מקצת טובי הלמדנים בישיבתו, ובאותן הזדמנויות היה נכנס עימם לבקר אצל הסבא מסלובודקה זצ"ל, אשר התגורר בעיר חברון. באחד מביקוריו אצל ה'סבא' הכריז הגאון ר' איסר זלמן מלצר עם בואו "**היום הבאתי עמי את הגדול שבכולם! זהו עילוי אשר כל העולם עוד ירעש ממנו!**".

ה'סבא' קיבלם בשמחה, הזמינם להסב על שולחנו וביקש מהרבני שתגיש לאורחים כוסות תה וסוכר. ישבו השלושה ושוחחו בדברי תורה. לפתע הבחין ה'סבא' שהעילוי הצעיר היושב עם שני ה'ארויות', **מלקט בראשי אצבעותיו גרגירי סוכר אשר נשפכו על השולחן ומלקקן.** הדבר לא מצא חן בעיניו, כי **ראה בזה פגם בדרך ארץ**, שכן אין זה מן הראוי לנהוג כך כאשר יושבים עם גדולי תורה, אולם כדי לא לפגוע בו, העדיף ה'סבא' לשתוק ולא להעיר לו על כך בגלוי.

לקראת סוף הביקור פנה ה'סבא' אל הבחור ואמר לו "**ברצוני לשאול אותך כמה שאלות, אמור לי, בבקשה, מי יותר חשוב? אדם חי או אדם מת?**". התפלל הבחור על השאלה והשיב בפשטות: "**אדם חי, כמובן**". הוסיף ה'סבא' ושאל: "**אריה חי ואריה מת, מי מהם חשוב יותר?**". אף כאן נענה העילוי והשיב מיד: "**מובן מאליו שהאריה החי הוא חשוב יותר**".

וה'סבא' אינו מרפה ושואל: "**כלב חי וכלב מת, מי יותר חשוב?**" והתשובה לא איחרה לבוא "**כלב חי**". ושאלה נוספת שואל ה'סבא': "**כלב חי ואריה מת, מי מהשנים חשוב יותר?**". השיב הבחור "הרי זה פסוק מפורש 'כי כלב חי הוא טוב מן האריה המת' (קהלת ט)". "לסיומ", אומר ה'סבא' "ברצוני לחוד חידה. האם תוכל להצביע על מקרה של אדם חי ובבלה מתה ובכל זאת הנבלה עדיפה על פני האדם החי?" - "**אין מציאות כזו!**" השיב הבחור בהחלטיות. אמר לו ה'סבא': "**אמנם זו רק חידה. אך כאן שגית! חז"ל אומרים 'כל תלמיד חכם שאין בו דעת, נבלה טובה הימנו'**" (ויקרא רבה א).

ר' איסר זלמן מלצר הבין מיד כלפי מה הדברים אמורים, כי "**דעת**" היינו דרך ארץ, וכוננת ה'סבא' הייתה לרמוז לבחור שהתנהג שלא בדרך ארץ. לאחר שיצא הבחור מהחדר אמר הגאון ר' איסר זלמן מלצר ל'סבא': "**יורשה לי להעיר שנדמה לי שה'סבא' הגזים. הרי כבר אמרתי שמדובר כאן בעילויי שבעילויים ושהעולם עוד ירעש ממנו!**".

ה'סבא' נשאר בשלו ואמר: "**די במעשה הקטן הזה של ליקוק הסוכר, כדי ללמד על כך שאם הבחור לא ישנה את הליכותיו, לא זו בלבד שהעולם לא ירעש ממנו, אלא הוא יהיה אפס אפסים!!! לא תהיה לו כל שייכות לעולם התורה!**" גם ר' איסר זלמן לא חזר בו מדעתו ואמר: "**מכל מקום נדמה לי שה'סבא' טועה**".

סיפור זה רגיל היה הגאון הרב ר' מאיר חדש זצ"ל לספר לתלמידיו, והיה חותם את סיפור המעשה בדברים האלה: "**אני יודע במי המדובר, הכרתי את העילוי בצעירותו וגם לעת זקנתו, יכול אני להעיד שהוא גדל והזקין ולצערנו ה'סבא' צדק!**".

האדמו"ר הרב חנניה יום טוב ליפא טייטלבוים מסיגט זצ"ל - נולד בעיר סטראפקוב ביום א' דשבועות שנת ה'תקצ"ו (1836). בשנת ה'תרכ"ד (1863) כשהיה בן 27 שנים התקבל לאב"ד בעיר טעטש, ושימש שם ברבנות 19 שנים. בשנת ה'תרמ"ג (1882) אחר הסתלקותו של אביו שימש כאב"ד סיגט. העידו עליו תלמידיו שהיה מוכן למסור את נפשו ולפשוט את צווארו למען כבודו ייתברך בכל רגע. ואמרו שרק הסכין לשחיטה היה חסר לו. ואף הרב העיד על עצמו כי איוותה נפשו בציפיה שימות על קידוש ה'. בעל רוח-הקודש. מלומד בניסים. רבים נהרו אליו ונושעו. קדושת השבת אצלו הייתה ניכרת להפליא. בעירו אף אחד לא העיז לעלות ולרדת ברכבת ביום השבת. וכאשר הרכבת הייתה מגיעה לסיגט, היה הנהג מכריז 'שבת' במקום אם שם העיר 'סיגט'. היה מאחר לצאת השבת והיה ניכר על פניו, שכואב לו הדבר עד דכדוכה של נפש. נפטר ב-כ"ט שבט ה'תרס"ד (1904). חי כ-67 שנים.

אביו: ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים (בעל ייטב לב ואב"ד סיגט). **אמו:** מרת רחל (בת ר' משה דוד אשכנזי אב"ד טאלטשווא). **מרבתי:** ר' חיים הלברשטאם מצאנז. **נשותיו:** בת הגה"ק ר' מנשה מראפשיץ (זווג ראשון), מרת חנה (בת דודו הגה"ק ר' יואל אשכנזי אבד"ק זלאטשוב- זווג שני). **ילדיו:** ר' חיים צבי (בעל 'עצי חיים'- ממלא מקומו בסיגט), ר' יואל (בעל 'דברי יואל'- הרבי מסאטמר), מרת אסתר (נשאה לר' חנוך העניך דוב מסאסוב), מרת העסיא (נישאה לר' ניסן טייטלבוים בזיווג ראשון, נישאה לר' חיים מאיר יחיאל הורוויץ מריינזשיוו ה"ד בזיווג שני), מרת שרה (נישאה בזיווג ראשון לר' שלום הלברשטאם. בזיווג שני נישאה לר' דוד שפירא מביקאבסק).

מספריו: יקדושת יום טוב.

אחד מתלמידיו היה נראה כגיבור חיל וגבה קומה, ולכן היה ירא לנפשו עד מאוד, שלא יתגייס לצבא. לפיכך נסע לסיגט וביקש את ברכתו של הקדושת יו"ט שיתפלל בעדו, ואמר לצדיק: "הן רבנו רואה שהנני בריא וחזק ומפחד אני, שלא אצא לחופשי", ונענה לו הרה"ק: "אחרי הטופס" ופטרו לשלום.

כשהגיע ללשכת הגיוס עלתה צרעת בראשו ודנו אותו כחולה מסוכן. הם אמרו לו ל"ע שעומד הוא להיפטר מן העולם. וילך וישב לביתו. כשחזר, פחד מאוד, שאולי צודקים דבריהם שהוא חולה, ורצה לנסוע לסיגט לבקש עזרה וישועה מהצדיק. וקודם שנסע, הלך לרוחץ את בשרו, ולפלא שירד מעל ראשו כל הצרעת והיה כבתחילה והבין, שברכת הרבי היא שהושיעה אותו.

עם אחת שבת מרן הקדושת יו"ט בשב"ק בעיר קראסנא, ונקבצו ובאו הרבה חסידים מכל הסביבה להסתופף בצל קדשו, ומפני שתושבי העיר לא היה להם מקום די הצורך לכל החסידים, פשטו קש ותבן בחצרות הבתים, והכינו שם מקום ללון לכל האורחים, ויהי לביל שב"ק התקדו השמים בעבים, וגשם עז ריחף באוויר, והאורחים אשר חשבו לישון בחצרות, לא ידעו מה לעשות, ויצו מרן הקדושת יו"ט שילכו כל החסידים לישון מבלי דאגה כלל, והוא העמיד את עצמו אצל החלון, ועיניו הטהורים הפנה אל עבר העננים, ככה עמד כל הלילה והשגיח מן החלונות, ולתמהון כולם לא ירד גשם כלל כל הלילה ההוא, והמוני החסידים מצאו מנוח לנפשם. (אלה מסעי)

הרב ניחן במידת הענווה, סיפר הגה"ק מסאטמאר משפלות רוחו של אביו הרה"ק, שפעם אחת בעת שהלך לתשליך ביום י"ג מדות שבין כסא לעשור, וכל הציבור הלכו ברגליהם והרבה מהם נסעו בעגלות קטנות, ורק ר' חנניה נסע בעגלת צב ומרכבה גדולה, ואמר אז הרה"ק בדרך צחות: "כל העם יש להם עוונות מועטין, על כן די להם לנסוע בעגלות קטנות, מה שאין כן אנכי בעיני יש לי חבילות גדולות של עוונות ופשעים, ועל כן הנני נצרך ליקח מרכבה גדולה להסיעם".

פעם אחת ביקר הגה"צ מוה"ר נפתלי טייטלבוים זצ"ל אבד"ק נירבאטור אצל הקדושת יו"ט, והיה בדעתו לשובות בשבת קודש בסיגט, והיה לביל ששי אחרי חצות הלילה (שעה שתיים לערך) נכנס פתאום הקדושת יו"ט לחדר השינה שלהם, שם היה ישן גם הבחור המשב"ק, והעירו משנתו וציווהו שיביא לו מיני מזונות. וסיפר בנו, כי הדבר הזה לפלא בעיניו, ביודעו שאביו מקפיד מאד שלא להעיר אף אחד מבני ביתו או משמשיו משנתם, ובכל פעם שנכנס לחדרם, היה רגיל לחלוץ מנעליו ולילך בפוזקמאות כדי שלא יקיצם משנתם, על כן הרהר בלבו, שאביו חלוש והוזקק לאכול משהו לחזק כוחו, אבל בהיות הדבר לפלא בעיניו, שוב לא היה בנו יכול לישן כל הלילה, כי רצה לראות מה יהיה בסופו של המעשה. וראה שהקדו"ט נטל את המזונות מיד המשב"ק אבל לא אכלו רק הצניעו סמוך להחלון, והיה דבר זה לפלא גדול, שלא הורגלו בכך לראות את הקדושת יו"ט מצניע מזונות.

עברו מספר שעות. הרב מנירבאטור בא לפנות בוקר לחדר הקדושת יו"ט, ואמר לו, שבלילה קיבל טלגרם שהוא צריך לנסוע לביתו תיכף ומיד, ועל-כן בא כדי להתברך בברכת פרידה, כי בבוקר נוסע ברכבת מסיגט. הקדושת יו"ט נטל את המזונות מהחלון ואמר לו: "היות שכבודו נוסע דרך עיר נירדה, ביקשתי שיקח איתו את המזונות ויתננו לאיש פלוני, שהוא חולה מסוכן, כדי שיהיה השירים לסגולה לרפואה". ובשעת מעשה הזכיר הצדיק את דברי האוהב ישראל" מאפטא היינו שהשי"ת יברך לחמו ומימו של הצדיק העובד את ה', וכל מי שיאכל ויטעום אצלו כלום, ישלח לו השי"ת מבוקשו הצריך לו, כגון רפואה למי שצריך רפואה וכדומה, שאר מבוקשים בגשמיות וברוחניות.

ואמר בנו שהיה זה לפלא גדול בעיניו, לא עצם המופת והרוח הקודש, שחזה הקדושת יו"ט ז"ל מראש שהרב מנירבאטור יבוא בבוקר ושהאיש ההוא צריך רפואה והכין מראש מזונות לשיירים לרפואה, זה לא היה כל כך פלא אצל רבנו, רק הפלא היה בעיניו, מה שאביו אמר על עצמו דברי האוהב ישראל הנ"ל, שהיה דרכו בקודש בהצנע לכת יתירה והסתיר מעשיו מאד, ואז עשה עסק משיריים שלו שמוסגל לרפואה, וזה היה חידוש גדול בעיניו.

האדמו"ר רבי יצחק אייזיק רוזנבאום מקליוולנד זצוק"ל - נולד בשנת ה'תרצ"ב (1932) בסטרוז'ניץ. הגיע עם משפחתו לארה"ב לאחר השואה. שם למד אצל רבי הגאון יעקב קמיניצקי וקיבל ממנו סמיכה לרבנות. מיד לאחר נישואיו הוכתר על ידי סביו, האדמו"ר רבי איתמר, לאדמו"ר ועבר לגור בקליוולנד. שם הקים את בית-מדרשו והנהיג את הקהילה במשך שנים רבות. כונה האדמו"ר מקליוולנד. הקים מפעלי חסד והכנסת אורחים ועסק בקירוב רחוקים לדרך השם ולשמירת תורה ומצוות. אורו התגלה לרבים והם דבקו בו. תפילותיו בהשתפכות הנפש משכו אחריו רבים. בשנת ה'תשל"ו (1976) לאחר שנחשף לצרות שעבר העם היהודי בימי מלחמת יום הכיפורים, עלה לישראל. מקורביו ביקשו שיבוא לגור בירושלים או בבני ברק, אבל לבקשת יו"ר המועצה הדתית של רעננה ובהוראת אביו השתקע ברעננה כדי להשפיע על תושבי העיר ולקרב אותם לתורה וליהדות. שם יסד את בית המדרש 'היכל הברכה' ברח' סיני (על שם סבו בעל 'היכל הברכה' מקאמרא). התפרסם כמי שקירב כל יהודי לדרך השם ובפרט את תושבי עירו. הקים תלמוד תורה, גנים ומעונות, 'כולל אברכים', שיעורי תורה, הכנסת אורחים ועוד מפעלי תורה וחסד. רבינו דאג לבנות קריה חסידית והמון אנשים התקרבו ליהדות ולחסידות. לא בכדי בחר רבינו לקרוא את שם הרחוב בו התגורר כל השנים ברעננה, רחוב 'הר סיני', באומרו שמעון קודשו עתיד להיות מקום לקבלת התורה לכל איש. ביתו, שהיו לו יותר מארבעה פתחים, היה פתוח לרווחה.

קיבל כל אחד בסבר פנים יפות במשך כל שעות היממה. כל חייו היו חטיבה אחת של תורה, חסידות ויראת שמיים. מסר את כל חייו כדי להגדיל תורה ולהאדירה. הקים שלוחה של הכולל בבית המדרש בביתר עילית שבראשות בנו האדמו"ר. עשרות רבות סעדו על שולחנו מידי שבת בשבתו. גם במשך ימות השבוע בני ביתו עניים היו. את המיטה עליו הונח לאחר פטירתו בנו מהשולחן הגדול בו ישבו האורחים בכל עת. שמר על עיניו בכל מצב ובכל מחיר. הטהרה בבית-הטבילה תפסה מקום מיוחד בחייו המרוממים. הרבי לא הסיח את דעתו בכל שעות היממה מלדבוק בקונו. גם בשנים האחרונות כשסבל יסורים ומכאובים לא ויתר ולו לרגע מלעבוד את עבודת הבורא כראוי. **זכה לגילוי אליהו הנביא.** נפטר בל' שבט ה'תש"פ (2020). חי כ-88 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים סמוך לאוהל האדמו"רים מנדבורנה. עד היום זוכים אנשים שעלו על קברו לראות ישועות מעבר לגדר הטבע. בנו, ממשיך דרכו האדמו"ר רבי אורי לייב, מונה לממלא מקומו וממשיך בדרך אביו במפעלי החסד, קירוב רחוקים והנהלת המוסדות ברעננה ובביתר עילית.

אביו: האדמו"ר רבי ישכר בער מסטרוז'ניץ. **סבא (מצד אביו):** האדמו"ר ר' איתמר מנדבורנה. **אימו:** הרבנית חיה אסתר (בת דודו של אביו, בתו של רבי בערצי מסאטמאר). **אשתו:** בת דודו, בתו של רבי מאיר אייזיקסון, האדמו"ר מראמאן, שהיה חתנו של האדמו"ר רבי איתמר. **בנו:** האדמו"ר ר' אורי לייב (ממשיך דרכו). **מרבתינו:** אביו, האדמו"ר ר' ישכר בער. זקינו, האדמו"ר רבי איתמר מנדבורנה. ראשי ישיבת תורה ודעת, מהר"י שטייץ והרה"ג ר' יעקב קמיניצקי, שזכה לקבל מהם סמיכות חכמים להוראה. **מספריו: יתפארת יצחק.**

הסיפורים הבאים מתוך הספר שיצא ע"י נכדו, הרב צבי פרנקל, על מפעל החיים והחסד של רבינו: לאחר חתונתו, הרבי שכר דירה קטנה לזוג הצעיר בלונג ביץ. בדירה היה חדר שינה אחד, מטבח ופינת אוכל משותף ומסדרון קטן. יום אחד, יהודי ניגש לרבי בביה"כ בין מנחה למערב. הוא אמר שהוא משולח מארץ ישראל שבא לגייס כספים והוא מחפש מקום לישון. הרבי אמר שהוא יבדוק עם הרבנית. אחרי תפילת מעריב, הרבי אמר ליהודי שהרבנית מסכימה והוא יכול לישון בביתם. הרבי הוציא את השולחן והכיסאות מפינת האוכל ושם מיטה ומזרון. כאשר האורח ראה את המיטה בפינת האוכל, הוא כעס ואמר: "זה נקרא הכנסת אורחים! אני לא מסכים לישון במטבח!". רבינו התייעץ עם הרבנית, והם החליטו לתת לאורח את חדר השינה.

הרבי והרבנית הלכו לישון בפינת האוכל והאורח נכנס לישון בחדר השינה. בעלות הבוקר, הרבי רצה לצאת למקווה. הרבי ניסה להעיר את האורח לתפילת שחרית ונקש על דלת חדר השינה- אבל האורח לא ענה. אחרי מספר דקות, הרבי החליט לפתוח את דלת חדר השינה. החדר היה ריק. הרבי הסתכל וראה שהמיטה מסודרת כאילו לא ישנו שם. הרבי מיהר לבית המדרש לתפילת שחרית ושאל את המתפללים אם מישוהו ראה את האורח שהיה כאן אתמול, אבל אף אחד לא ראה אורח! האיש נעלם ויהי לפלא. לימים נכדו, הרב צבי פרנקל, שאל את הרבי: "האם האורח היה אליהו הנביא?". הרבי ענה: "אבי הקדוש זכה לגילוי אליהו הנביא בליל חג סוכות כשישן בסוכה, ואף ביקש ממנו בקשה שהתקיימה. אני לא זכיתי לבקש..."

כל רעננה, אפילו המתנכלים לקהילות הדתיות והחרדיות בעיר, ידעו לומר לכל מי שנתקע באזור השרון: "ברחוב הר סיני ברעננה יש אדמו"ר שאפשר להתארח אצלו מתי שרוצים". הכנסת אורחים האחרונה של האדמו"ר: ערב שבת שירה פרשת בשלח ה'תש"פ. שבעה עשר ימים לפני פטירתו. רבינו היה חלש מאוד, גופו כחוש וחלוש. הרבי בקושי ירד מהמיטה בעקבות חולשתו האיומה. התפילות לא נערכו בביה"כ אלא בבית. הבית 'על גלגלים' וכולם עסוקים סביב האדמו"ר. דקות בודדות לפני כניסת השבת, יהודי הלוקה בעיוורון חלקי נקש בדלת וסיפר: "נתקעתי בצומת רעננה ואין כבר תחבורה ציבורית". העוברים ושבים הפנו אותו לבית רבינו. מיותר לציין כי הוא אכן התארח אצל הרבי שמלופף ביסוריו במשך כל השבת, כשהוא זוכה לחדר שינה וסעודות שבת. במוצ"ש הרבי הובהל לטיפול נמרץ בביה"ח 'מעייני הישועה'. כך היה מהדר בכל כוחותיו במצוות הכנסת אורחים מימי הראשונים עד הרגע האחרון עלי אדמות. צדיקים במיתתם קרואים חיים. ממלכת החסד שהקים האדמו"ר זצוק"ל לא נעצרת לרגע וממשיכה ביתר שאת ע"י בנו ממשיך דרכו, אדמו"ר מקליוולנד שליט"א.

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה שהוא צילם או שקיבל
ממישהו ששהוא צילם ונתן לו את זכויות יוצרים
להשתמש בה ולא הוריד אותה מאתר באינטרנט, אנא
שלחו למייל

PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה **PnineZadikim@gmail.com**

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
רפואת יהודה אריה בן רחל ברכה- רפואת הנפש ורפואת הגוף
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים, נחת יהודי מכל יוצאי חלציו וכן בחינוך הילדים